

54. ARCHY

ročníku 1940. sbírka III.

administrace (expedice): Stará Říše, Morava

54. Archy v březnu léta Páně 1940 obsahují:

Max Jacob, Křížová cesta a vzkříšení	2
Abraham a Sancta Clara, Jidáš .	16
Michaux, Píši vám z daleké země	4
Kaegi, Biblické obrazy	10
Jerome et Jean Tharaud, Kejklář Naší Paní	2
Josef Mach, Hudba .	1
Laprune, Náboženství .	4
List, Pavla Groggerová	1
J. Benda, Zneužívání jistého slova	2
F. Pastor, Nová „česká bible“	4
Obrázek (orientační) .	2

Uspořádal a vydal VILÉM OPATRŇÝ, Praha-Břevnov 406.

ŘCHY vycházejí desetkrát do roka. Předplatné na rok 40 je 45 K, pro studenty 30 K. Jednotlivá čísla 6 K. Tiskem V. Vokolka a syna v Pardubicích, Kryla v Krcmčizí a Goldmana na Břevnově. Viničová sazba povolena ředitelstvím pošt a telegrafů Brně číslo 10013 - IIIa - 1937. Podací úřad Stará se.

MAX JACOB

Křížová cesta

Miluji Našeho Pána Ježíše Krista. Bože můj, poskytni mi sdostatek chápání, abych porozuměl tvému postavení Člověka Boha, sdostatek slz, abych oplakával tvoji bolest odsouzeného na smrt, sdostatek sympatie, abych tím byl hluboce otřesen.

Aniž je tu jaká ironie! aniž nějaké opovržení. Mohl jsi se brániti. Pociťuješ každou z nadávek, neboť znáš jejich hodnotu: byl jsi velice vážný, velice poslušný, velice přesný. Ejhle, jsi na cestě kalvarské. Líbám zde stopu tvých kročejů na své podlaze. Ale prkna jsou hladká, a cesta složena ze stěrkoví a z prachu. Měl jsi šaty utvrdlé krví, krví smrtelné úzkostí, onou z bičování. Byl jsi zesláblý pozbytou krví, zármutkem a nezaslouženým pokořováním.

Dlužno, abys nesl břevna! břevna dřev spravedlnosti, na kterých tolik zločinců pomřelo před tebou, na kterých se chystají zmařiti tvoje drahocenné tělo. Ejhle Šimon rolník, kterého zastavují v chůzi, a pohled hodného člověka, jímž se podívá na Lupiče. Ukládají mu přídavek práce ve chvíli, kdy si šel odpočinouti; jest věru ve špatné náladě. Dav jest okouzlen podívanou na tři odsouzence na smrt; sytí se záštím. Dav miluje city úplné a navléká si rukavice rozhořčení, když ukáží svou krutost. Ale přece jsou zde

chuděry ženy, které tě milují, oh, můj Bože! zda milují tvou krásu nebo tvou moudrost? ženy milují velikány, když jsou mladí a krásní, i když nejsou Bohem; milují Boha, i když není člověkem. Hrozíš jim nejhrošími pohromami, protože víš dobře, že lahodná řeč nestojí za to, co jim dáš po smrti, a potom, že tvoje řeč se neobrací na ně, ale na vesmír a na potomstvo.

Pot kanul do tvých očí a oslepoval tě. Veronika směle prošla mezi vojáky a lidem, aby jej setřela, neboť tvoje ruce jsou spoutány. Krev trnů tě zaplavovala, a tvoje vlasy pokrývaly tvou Svatou Tvář. Svatá Ženo! tvoji hříchové jsou odpuštěni; tys odhrnula krásné vlasy s něhou, útrpností a odvahou soucitné ženy z lidu. Jediný krásný skutek je s to, aby nás zachránil; jako že nejsme jisti, že vykonáme jediný, který by měl závažnost, zachraňujme se počtem nejmenších.

A Matka! Naše Svatá Matka Boží! kde jest? Tradice žádá, aby Její božský Syn ji potkal cestou. Jaké vznešené setkání! jaká bolest! jaká odevzdanost! jaké pohledy vyměněny! a všechny tyto bolesti, to je pro nás, pro člověčenstvo, pro spásu budoucích rodův. Oh! odměna snad stojí za takovou obět, ale obět stojí za odměnu. Obětujme se též, vidte, moji přátelé?

Vzkříšení

Ti, kteří je viděli, podali je naší víře, na nás jest, abychom jim uvěřili. Učiň, abych pocítoval tuto pravdu dosti hluboce, nechať zladím svůj život se svou vírou. Ó Víro, neopouštěj mne, a ty sama!

I byli takto slibové našeho Mistra jisti. Pochybovali jsme kolikráte! často jsme také nepochopili, často jsme byli pohoršení odvahou a novostí Jeho Slov. Zdali neřekl: »Dám svoje tělo za pokrm.« Žel! jsme ubozí námořníci jezerní; naši duchové nedosahovali dále než Synagoga. Milovali jsme Jej, nevědouce příliš proč; jako se miluje, když se miluje v pravdě. Mluvil dobře, ale my jsme ne vždycky chápali. Dnes jsme viděli! viděli jsme jeho slávu a jeho největší div. Jaká radost, vidíte-li, že to, co milujete, jest větší než jste se domnívali! jaký úchvat, věříte-li v to, co milujete! věříte-li konečně! věříte-li v pokoji! věříte-li v úžasu! jaká radost, že div jest pravdou, a nikoli smutek země! Mesiáš, toť onen, kterého jsme znali, kterého jsme se dotýkali, kterému jsme naslouchali. A aj, Nebesa jsou otevřena pro nás, prvé přátele. Neboť, jest-li tento slib uskutečněn, ostatní budou též uskutečněny. A Království a trůn na souzení země. Radosti! radosti! nesmírné radosti! Onu radost Vyvolených Posledního soudu máme my dříve než ostatní všichni; onu radost vybraných, my jí máme, neb jsme stejně jisti dnes, jako oni budou potom.

My pak, nyní, ubozí tvorové lidští, přišli příliš pozdě na zemi, čtěme vyprávění Evangelistů a hledejme ozvěn té radosti. Probuďme svou víru ohněm jejich víry a s nimi rceme: »Kristus vstal z mrtvých!«

Dej mi srdce hluboké, Bože můj, ducha rozjímavého a usebraného, prostého jako duch Evangelistův a věřícího jako oni. Učiň, abych si zasloužil vzkříšení, slíbeného řádným lidem.

Z knihy »OBRANA TARTUFOVA.«
přel. Bohuslav Reynek

**ABRAHAM
A SANCTA CLARA.**

**JIDÁŠ JEST JEDNÍM
Z PRVNÍCH KNĚŽÍ
NOVÉHO ZÁKONA.**

PŘELOŽIL JOSEF VALACH.

ABRAHAM A SANCTA CLARA

Jidáš jest jedním z prvních kněží nového zákona.

Když Spasitel světa pojedl se svými dvanácti apoštoly velikonočního beránka a když bylo po obvyklé večeři, chtěl ještě před svým hořkým umučením zanechat památku na svou nezměrnou lásku. Vzal tedy chléb a díky čině rozlomil jej, dal jim jej a pravil: »Toto jest tělo mé, které se za vás vydává; to číňte na mou památku.« Podobně, když bylo po večeři, vzal kalich a řekl: »Tento kalich jest nová úmluva, potvrzená mou krví, která se za vás vylévá.« Nyní je tedy zcela jisté a pravdivé, že uvedenými slovy: »to číňte na mou památku«, posvětil silou své božské moci všech dvanáct apoštolů na kněze a zároveň je ustanovil biskupy, ač jim ještě tehdy nedal moc odpouštět hříchy, kterážto moc na ně přešla až po přeslavném zmrtvýchvstání Kristově. Od té doby byli apoštolové, mezi nimiž byl i Jidáš, ten potřeštěnec, kněžími, což ani Luther nepopírá. Tehdy dostali moc proměňovati chléb a víno v pravé tělo a krev Kristovu a do budoucna moc sloužití mši sv. ve svých

chrámech. Také byli tehdy, třebas inadequate, ustanoveni k vykonávání svaté biskupské hodnosti. Iškarjote, ty prokletý zlosyne, zanech svého bezbožného úmyslu za to, že tě Spasitel bez ohledu na tvé hrozné myšlenky, ač je již dobře znal, povýšil k takové hodnosti a k úctyhodnému stavu kněžskému.

Požehnej Bůh, ten nápoj stojí za sto zlatých; ale jen katolický, ne luteránský, neboť katolíci jej podávají s přáním: Proficiant et Deus benedicat. Ještě jednou nalít, tak to patří. Sv. biskup Martin byl u císařského dvora milým a vzácným hostem. Kdysi mu dali pohár vína, aby byl tak laskav a podal jej králi. Svatý biskup jej však podal svému kaplanovi se slovy: »Pijte, požehnej Pán Bůh!« Tím chtěl ukázat, že kněžský stav je tak vznešený, že mu patří přednost i před korunovanými hlavami.

Japonci nazývají své duchovní tundoc, Turci je nazývají musulmany, staří Římané je nazývali druidy, Egypťané je nazývali kalify, Tataři sei, Indové brahmíny. Němci je nazývají Priester. Svetonius praví, že se do toho slova vloudila chyba, neboť za starých časů je nazývali Preiester, to znamená nejúctyhodnější.

Směj se, až se ti tlama roztrhne, ty šibale! To byl ten zlý nepřítel, který vymýšlel a smýšlel vše možné, jak by zbavil první lidi v ráji jejich blaženosti. Proto pokoušel právě Evu, neboť

dobře věděl, že mulier vzniklo z mollior, to znamená, že je přístupnější, nehledě ani k tomu, že je stvořena ze žebra, které je bez toho již dosti ohebné. Namluvil jí, nalhal jí, že budou jako bohové, hned, jakmile pojedí ze zapovězeného ovoce. Eritis sicut dii. Pouhá větička a ten věrný tvor se dá přemluvit. Ale po spáchané neposlušnosti a hrubém zločinu poznali, že nejsou bohy, nýbrž pobudy, že se stali z blažených nešťastnými, z nesmrtelných smrtelnými. A to bylo Satanovi právě vhod, že se na plné hrdlo rozchechtal, jak praví sv. Jeroným: *cachinabatur daemon*. Tak se směj, až si roztrhneš tlamu, ale poslyš ty ztřeštěný duchu: Cos jim tehdy hanebně nalhal, neuskutečnilo se teď v Novém zákoně? Neboť čím jsou kněži na světě, ne-li bohy? Právě proto se Pán Ježíš kdysi ptal Petra: »Můj milý Petře, co praví lidé o mně, a co soudíš o mně, Petře, ty a ostatní apoštolové?« Ptá se nejprve, co o něm soudí lidé, a pak se táže zvlášť, co soudí o něm apoštolé. Jakoby oni nebyli lidmi, nýbrž více než lidmi, ba přímo bohy na zemi. Na to se vztahuje průpověď: *Nolite tangere Christos meos. Diis non detrahes*. Jsou andělé vojáky? Ano, neboť před rájem stojí anděl s plamenným mečem a křičí: Kdo tam? — Jsou andělé také dobrými hospodáři? Ano, neboť Jakubovi anděl pouhým slovem naznačil, jak se má stát bohatým. Jsou také an-

dělé mistry ve výchově? Ano, neboť anděl pokáral proroka Balaama, když promluvil ústy oslice, a to byla pořádná oslí hlava! — Jsou andělé zásobovatelé? Ano, neboť anděl přinesl Eliášovi chléb, který jej posílil, když 40 dní bez jídla putoval na horu Oreb. Ten chléb musel být lepší než je za našich dob proviant vojáků! — Jsou též andělé dodavateli nevěst? Ano, neboť Anděl jménem Rafael opatřil Tobiášovi ženu, a byla to dobrá žena! — Než jsou andělé též dopravčími? Ano, neboť anděl uchopil Habakuka za vlasy a donesl ho do Babylona, aby přinesl Danielovi oběd. Štěstí, že Habakuk nenosil paruku, neboť, kdyby ho byl chtěl dobrý anděl vytáhnouti do vzduchu, zůstaly by mu falešné vlasy v ruce. — Jsou též andělé mediky a lékaři? Ano, neboť anděl léčil nemocné u rybníka bravniho. Kdyby byli andělé stále lékaři, měli by hrobaři špatné příjmy. — Jsou andělé námořníky? Ano, neboť anděl převezl dvě svaté sestry Magdalenu a Martu, které usedly na úplně děravou loď, zcela šťastně bez nehody do Marsilie. Kdo má takového plavce, může si zpívat: Jedme a nešetřme... — Jsou andělé hudebníky? Ano, neboť v noci, když se narodil Syn Boží, velmi krásně zpívali na betlemských polích, a ta hudba byla mnohem ušlechtlejší než hudba u stolu, která je často až dábelská. — Jsou andělé vším? Tedy i kněžími? To jedi-

né ne. Manu čili chléb s nebe, kterou Všemohoucí Bůh reptavým Israelitům, kterých bylo na 3 miliony, tak hojně dával, mohli snad i jeho andělé připravovati. Hostinu, při níž starostlivá Marta s kuchařskou lžicí byla tak velmi pečlivá, byli by andělé také připravili. Ten chléb, který havrani, ten zlodějský havraní národ, Eliášovi přinášeli, byli by andělé také upekli. Ale nejsvětější hostinu připravit, pravého Beránka Božího obětovati a uzavřítí božství a lidství do malého bílého chleba, je nad vaší sílu, andělé. To jest jediné v moci kněze. I když jeho moc se nevyrovná moci Boží, přece může býti zván zástupcem Boha na zemi.

V Holandsku dal jakýsi vznešený šlechtic známému malíři měděný plátek ve velikosti mince, aby mu za pár grošů, kolik by to asi mohlo vy nést, namaloval řád sv. Voršily, totiž jedenáct tisíc panen. Malíř zpozoroval, že ho šlechtic chce zahanbit, a po úvaze, že je nemožné jedenáct tisíc hlaviček na takový plátek vyrýt řekl si: Půjčka za oplátku! Přislíbil tedy milostpánovi, že se dá do práce a do osmi dnů že bude s žádaným obrazem hotov. Ještě ani neuplynula umluvená lhůta a šlechtic vydrážděný zvědavostí chtěl ten zázrak vidět. Malíř však nakreslil na ten titěrný plíšek malé městečko se dvěma branami. V první bráně byla namalována jedna panna s praporem, jakoby chtěla vy-

jít z města. Do druhé brány postavil rovněž jednu pannu, která zase vcházela do města. Sotva se na to šlechtic podíval, zvolal: »Tak vida, slib tedy nedodržen!« Neboť neviděl, jak chtěl, jedenáct tisíc panen, nýbrž jen dvě, a to je značný rozdíl od toho velkého počtu. Malíř mu zcela zdvořile pravil: »Milostpane, ta panna, jež chce jít s tím praporem ven, je sv. Voršila, která celé to procesí vede. Ta panna, co vchází do brány, je poslední v tom zástupu a ty ostatní jdou všechny právě městem a proto je není vidět.« Tak řízně tedy odplatil šlechtici a zároveň dokázal, že nelze na malý plátek namalovat něco tak velkého.

Co tehdy nebylo možno, činí denně Bohem posvěcený kněz, který několika slovy, nemnoha slabikami umístí do malého plátku hostie téhož Boha, který naplňuje svou nezměrnou velikostí nebe a zemi, téhož Boha, pro kterého se sv. Pavel dal stíti, aby tím pohodlněji mohl projítí nízkými dveřmi nebeského paláce a aby nezavadil hlavou; téhož Boha, pro kterého se dal sv. Bartoloměj sedřítí z kůže, aby mu nemohli v nebi vyčítat, že má příliš dobrou kůži; téhož Boha, pro kterého se sv. Vavřinec dal péci, aby mu někdo v nebi nevyčítal, že není ani pečený, ani vařený; téhož Boha, pro kterého se dal sv. Štěpán ukamenovati, aby nebe vidělo, že nejsou jen blahoslavení chudí duchem (beati pau-

peres spiritu), nýbrž i ti, kteří mají hojnost kamení jako sv. Štěpán; téhož Boha, pro kterého si dala sv. Apolonie vytrhat všechny zuby, aby nebe vidělo, že si její zuby samy dělají laskominy po věčnosti; téhož Boha, pro kterého si dala sv. Lucie vyloupat oči, aby tím lépe mohla patřiti na Boha; téhož Boha, pro kterého si sv. Agata dala uřezat prsa, aby nebe vidělo, že to s Bohem míní čestně a otevřeně; téhož Boha, pro kterého svatý mučedník Emeran v Bavořích, svatý Kilián, mučedník v zemi francké, svatý Justus, mučedník ve Švábsku, svatý Koloman, mučedník v Rakousku, sv. Václav, mučedník v Čechách, vylili svou krev; toho tedy, toho pravého Boha, Všemohoucího, Tvůrce nebe i země, Spasitele světa, přivádí kněz pod způsoby chleba a vína na oltář. O venerabilis dignitas manuum! Zvolal můj sv. otec Augustin. Tentýž Bůh, který byl k Jakobovi milosrdný, k Esauovi přísný, který byl k Davidovi milosrdný, na Saula přísný, který byl k Josuovi milosrdný, na Amona přísný, který byl k mláďencům v peci ohnivé milosrdný, na Sodomity přísný, který byl k Jonášovi milosrdný, na faraona přísný, též Bůh, který s Adamem mluvil v ráji, který s Abrahámem mluvil v údolí Mambre, který s Mojžíšem mluvil u keře, s Josuem v poli, s Kainem na poli, s Aronem v chrámě, tentýž Bůh sestupuje s nebeských výšin na ol-

tář ve způsobě chleba; ba kněz přivádí zároveň do této hostie oslavenou lidskou přirozenost, takže jsou tam též oči, kterými se po zapření díval na Petra tak vážně, tytéž uši, které vyslyšely »miserere mei« slepého žebráka u cesty, jsou tam tatáž zlatá ústa, která vyvolala Lazara opět z hrobu, je tam táž hrud', na které ležel nejmilejší učedník sv. Jan, jsou tam tytéž ruce, které opět uzdravily ucho Malchovo, je tam tentýž bok, do kterého vložil sv. Tomáš své prsty, je tam totéž tělo, které nosila blahosla-vená Panna pod srdcem, ano totéž, se kterým sedí nyní na pravici svého nebeského Otce, který přijde soudit živé i mrtvé, právě týž s celou svou podstatou dá se svolati s nebeského trůnu dolů na oltář. O venerabilis dignitas manuum! Když starý, téměř slepý Isák zpozoroval na svém smrtelném loži, že brzy opustí tento svět, měl ještě chuť před udělením otcovského požehnání na zvěřinu. Ale milý tatíku, pro tebe nějaké mléčné jídlo a ne zvěřina; ale basta, zachtělo se mu zkrátka zvěřiny a nebylo vše bez záludnosti. Konečně požádal svého syna Esaua, jemuž právem náleželo majorasco, aby šel někam do polí a lesů a obstaral nějakou zvěřinu, potom že mu dá otcovské požehnání. Zatím ale vymyslela panimáma Rebeka krutou lest, neboť bez rozkoše a beze lsti ženská nic kloudného neprovede. Uvázala svému miláčkoví Jaku-

bovi kozlí kůžky kolem rukou, z opatrnosti, neboť jeho bratr byl tak drsný a chlupatý. V takovém úboru ho poslala s pečeným kozlíčkem k Isákovi. Ten starý byl ve všem podveden, ale řeč přece poznal. Pět smyslů má člověk, totiž zrak, sluch, čich, chuť a hmat. Isák byl oklamán zrakem, poněvadž myslel, že má před sebou Esaua, ale byl to Jakub, byl oklamán čichem, neboť myslel, že cítí šaty Esauovy, byl to však Jakub. Byl oklamán chutí, měl za to, že je to zvěřina, byl to však kozel; byl oklamán také hmatem, neboť myslel, že se dotýká drsné ruky Esauovy a byly to jen kozlí kůžky. Byl tedy oklamán čtyřmi smysly, jen sluchem ne; vox quidem, vox Jacob est; říká jasně, že hlas je Jakobův. To, co má kněz na oltáři, co drží v monstranci, co ve zdvižených rukou ukazuje všemu lidu, klame 4 smysly člověka. Zrak, neboť vidíme pouze chléb, má chuť chleba, neboť když jej požíváme, připadá nám jako chléb, a přece to chléb není; v hmatu, neboť při dotyku máme za to, že se dotýkáme kulatého chleba; potom též v čichu, neboť se nám zdá být nekvašeným chlebem, a přece není. Pouze sluch nás neklame, neboť slyšíme a věříme, že Ježíš řekl: Hoc est corpus meum: to je mé tělo a krev. Věříme, jak jsme slyšeli, že Ježíš Kristus dal moc kněžím proměňovati chléb a víno v jeho nejsvětější Božství a lidství. O, venerabilis dignitas manuum!

Aron proměnil vodu v krev, to je mnoho, — sv. František proměnil vodu ve víno, to je mnoho, — sv. Tomáš proměnil chléb v růži, to je mnoho, bl. Bedřich v Řezně proměnil chléb v pole-
na, to je mnoho, — svatý Peregrinus proměnil chléb v mramor, — sv. Brigita proměnila maso v hady, to je mnoho, — sv. Fechinus proměnil kus slaniny v krojidlo, to je mnoho, — sv. Aman-
tius proměnil med ve smolu, to je mnoho, — sv. Kentingernus proměnil písek v obilí. — Sv. Kun-
huta proměnila prach v pšenici, to je mnoho, — sv. Antonín Paduánský proměnil maso v ry-
bu, to je mnoho, — sv. mučedník Kvirinus pro-
měnil vosk v kámen, to je mnoho, — sv. Šimon Stylita proměnil červa v perlu, to je mnoho. Kněz však proměňuje denně víno a chléb v tělo a krev, v Božskou i lidskou přirozenost Ježíše Krista, to je více nad všechny zázraky.

Nebudeš o tom pochybovat, sice jsi horší než vůl. Nedaleko Ingoldstadtu uschoval si jakýsi sedlák nejsvětější Svátost na vrchní konec své pa-
stýřské hole, aby ji mohl uctívat i u stáda, když nemohl jak ostatní jít do kostela. Tu hůl zatkl často do země a před ní adoroval. Když kdysi hůl nevědomky, neboť měl takových holí více, hodil mezi neklidný dobytek a když ji pak chtěl zvednout, uviděl, že země ustupuje a se propa-
dá. Tu zpozoroval, že volí a krávy padají ko-
lem jámy na kolena. To bylo podnětem, že tam

vybudovali pak krásný chrám, zvaný Salvatoris.

Nebudeš o tom pochybovati, sice jsi horší než osel; neboť když chtěl divotvůrce sv. Antonín Paduánský dokázat jakémusi zatvrzelému kacíři, že je opravdu pod způsoby chleba nejvyšší Bůh i se svou oslavenou lidskou přirozeností, přived osla, který tři dny nedostal žrát, k měchu s pící. Tu pak držel v ruce zlatou monstranci s nebeským chlebem. Hladové zvíře nechalo při tom žrádla a padlo před Nejsvětější na kolena.

Nebudeš o tom pochybovat, nebo jsi horší než pes. V Lisaboně byl zázračný pes, který mohl být učitelem všech kacírů, nebo i vlašných křesťanů. Ten pes, kdykoliv uslyšel zvonění, že se Nejsvětější nese k nemocnému, ihned běžel do kostela a svými zvířecími obřady provázel toto nejsvětější tajemství až k nemocnému a pak zase zpět do kostela. Když potkal cestou někoho, kdo neklečel, velmi zuřivě se na něho rozštěkal, ba někdy i kousl a zranil.

Nebudeš o tom pochybovati, sice jsi horší než divoké zvíře, neboť ve Wechsendu uloupil drzý zloděj z tamnějšího kostela ciborium s pěti sv. Hostiemi a dal se s nimi na útěk. Božskou prozřetelností se ale stalo, že ač si toho nevšiml a se domníval, že je už daleko odtud, zůstal v Harrentalu, tedy nedaleko. Když to konečně poznal, měl za to, že to pochází od těch sv. Ho-

stíí a proto se ten prokletý lotr rozhodl hoditi je do řeky, která tam teče. Když se ale nemohl nijak k řece dostat, vysypal je do jamky, kterou tam vyhrabali brouci. V Harrentalu byl za několik dní pro jiné zločiny odsouzen k smrti provazem. Když už měl vystoupiti po žebříku k provazu, dobrovolně vyznal, že na tom místě vhodil do jamky pět sv. Hostií. Hned potom poslali několik lidí, kteří měli výpověď ověřiti. Ti pak s velkým davem s největším údivem spatřili, že sv. Hostie ležely v zelené trávě, ač tam vše bylo pokryto sněhem. Broučci klečeli do kola a uctívali svého Tvůrce.

Nebudeš pochybovati, sice jsi horší než ďábel. Jan Herold píše, že jistý duchovní se chtěl přesvědčiti, zda člověk, kterého k němu přivedli, je posedlý. Dal mu na jazyk ještě nekonsekrovanou hostii. Ten člověk ji rval zuby, roztrhal ji a hlásil, že takovým chlebem mu nenažene bázně ani strachu. Když mu ale podruhé dal ten kněz do úst sv. Hostii, začal zatracený duch zuřiti a vztekati se a s nesmírným řevem vyznal, že to je pravý, živý Bůh, jehož všemohoucí silou on byl zavržen. Pak bez ohledu své sídlo opustil. *O venerabilis dignitas manuum!*

Na hoře Tábor muselo být velmi útulně, neboť milý svatý Petr si vymíňuje, aby tam mohl stále býti, proto pravil: *Bonum est nobis hic esse;* není třeba ničeho kromě tří stánků, jeden pro

Krista, druhý pro Mojžíše a třetí pro Eliáše a: bonum est etc. A kde Petře ty? Mám za to, že chtěl zůstat s mým Pánem. A kde budou druzí dva apoštolové? »Na ty jsem dál nemyslel« praví, a právě proto je celá ta nádhera ta tam, Petře, jako trest za to, že ses staral jen o sebe a na své bližní zapomněls. Než, řekněte, milí apoštolé, proč se vám samým zjevil Kristus ve svém jase? Myslím, že proto, že první písmena vašich jmen dávají dohromady »pii«, neboť vaše jména byla Petr, Jakub a Jan. Z toho plyne, že nikdo nemá naději na věčnou spásu kromě těch pii, to jest těch, kteří žijí zbožně a bohumile. Ale ještě otázka, moji svatí apoštolé: Co jste ještě viděli na té vysoké hoře Tábor? »Vestimenta eius facta sunt sicut nix«, odpovídají. Viděli tedy Ježíše ve sněhobílém šatě. Bonum, říkám též, bonum, a blahopřeji vám k tomu vašemu štěstí. Avšak my lidé a děti Adamovy nejsme méně šťastní, neboť vidíme nejen jednou denně, nýbrž i častěji našeho pravého Spasitele, Ježíše Krista ve sněhobílém šatě. A toho nám ukazuje kněz na oltáři ve svých rukou. O venerabilis dignitas manuum!

Sv. biskupa Kolumbana poslechl havran, že mu totiž přinesl ukradený majetek zpět. Kdyby Bůh chtěl, všichni zloději by tak pochodili. Sv. biskupa Aldobranda poslechly vlaštovky, držely totiž na povel zobáky. Kdyby Bůh chtěl, pocho-

dilí by tak všichni žvanilové v kostele. Sv. Verburgu poslechly husy, kdyby Bůh chtěl, pochodily by tak všechny děti. Sv. Jeronýma poslechl lev, honil mu totiž osla na pastvu a zase zpět, dle rozkazu. Kdyby Bůh chtěl, stalo by se tak všem poslům. Sv. Corbiniána poslechl medvěd a nesl mu ranec až do Říma. Kdyby Bůh chtěl, bylo by více takových chlupáčů k službám duchovních. Sv. Norberta poslechl vlk a přinesl ukradenou ovečku zpět. Kdyby Bůh chtěl, byli by všichni lidé takovými vlky. Sv. Kentingena poslechli jeleni a na jeho žádost mu táhli pluh. Kdyby Bůh chtěl, bylo by více takových, kteří by poslouchali rozkazu svých nadřízených. Teď jich ale víc sedí při džbáně než pracuje na láně. Josua poslechlo dokonce slunce a zůstalo na jeho pokyn stát. Kdyby Bůh chtěl, stalo by se s leckterým synečkem jako s tím slunečkem. Avšak kněze! Zázrak! Kněze! Nejvyšší moc! Kněze! Nezměrná hodnost! Kněze poslouchá nejvyšší Bůh a přichází po několika málo slovech na oltář s celým svým božstvím a lidstvím, pod způsobu chleba. Co řekl Spasitel za onoho času, když měl kolem sebe velký zástup lidí, který již třetí den neměl ničeho v ústech? *Misereor super turbam, quia iam triduo sustinuit me!* Smilují se nad zástupem, poněvadž již tři dny zůstává u mne a nemá co jísti. Měl tedy Spasitel před svým hořkým umučením a svou smrtí na

myslí, že lidstvo čekalo tři údobí: Údobí přirozeného zákona, údobí psaného zákona a nyní zákona milosti. Dosud nemělo potravu, totiž pro duši. Smíloval se tedy a při poslední večeři zanechal ten božský pokrm a zřídil vysoký úřad kněžský, který má moc proměňovati víno a chléb v jeho tělo a krev.

Nebudeš pochybovati, nebo ti přivedu na oči někoho, a ten tě jak se patří zahanbí. Jmenuje se Foukal. Má dvě líčka jako dudák, blankytově modré šaty a v nich velmi uměle ze zlata zrobeného ptáčka — abys chápal — je to symbol vzduchu. — Když r. 1453 vyloupili vojáci v Delfinátě chrám, sebrali monstranci s Nejsvětějším a vezli ji v ranci až do Turina. Osel, který tlumok do Turina nesl, zůstal u kostela sv. Silvestra stát. Několikrát po sobě, až nakonec padl na kolena, ten ranec se sám otevřel a zlatá monstrance vyletěla do vzduchu. Tak zůstala ve vzduchu až do příchodu biskupa s klerem. Pak spadla dolů. Svatá Hostie zůstala v jasné záři ve vzduchu, až konečně podržel biskup pod ní kalich, klesla pomalu do něho. Svědkem toho je celý Turin i s okolím a ta sv. Hostie se tam chová v krásném chrámě sv. Jana nepoškozená a uctívá se.

Nebudeš pochybovati o tom, nebo ti přivedu před oči vznešenou dámu a ta tě zahanbí. Jmenuje se Květoslava (Horská; nádherně oblečená v

zeleném sametovém šatě, v květované brokátové bluze, v ruce drží několik květů a obilních klasů, — abys pochopil, je to symbol země. V Nizozemsku, ve vesnici Asca, slíbila jakási dáma Židovi, že mu donese sv. Hostii, kterou o velikonocích přijme, aby jí dal nové šaty. Bezbožný rabín hned to slíbil. Když už šla, aby nejsvětější Svátost Židovi dala, zmocnila se jí taková lítost, že se rozhodla stůj co stůj upustiti od takové nevěry. Poněvadž se ale neodvážila zanésti ji zpět do kostela, schovala ji do suchého stromu. To přimělo zemi, že dala suchému stromu tolik mízy, že se okamžitě zazelenal a rozkvetl.

Nebudeš pochybovati, sice ti přivedu na oči kohosi a ten tě rádně zahanbí. Jmenuje se Ignác Pálivý. Obličej má červený a malovaný, také vlasy červené, šaty má pěkné a drahé, nahoře má ozdoby z popelavého atlasu, propletené stužkami, abys měl jistotu, je to symbol ohně. R. 1591 rozřezalo v Prešpurku v Uhřích několik židů sv. Hostii. To nechtěl nechati Nejvyšší bez pomsty. Tu rázem udeřil z jasného nebe blesk do domu, kde byl ten ohavný čin spáchán. Celý dům s těmi muži, ženami i dětmi zhořel na popel, stůl se sv. Hostiemi zůstal však neporušen, jistě ne bez velkého zázraku.

Nebudeš o tom pochybovati, přivedu ti před oči vznešenou dámu, která se jmenuje Marie Vo-

dická, má velmi čistou tvář, což je známkou, že se často koupe. Její oděv tvoří mokrá dvojitá dykyta, barvy téměř zelené jako moře, je poněkud bledá v tváři, což je známkou, že pije pouze vodu. — Abys správně pochopil, je to symbol vody. Roku 1250 ukradli v Erfurtě dva zpropadení zlosynové v noci ciborium z chrámu sv. Martina s devíti sv. Hostiemi. Nejsvětější svátost zavázali do šátku a hodili do bažiny. Po pěti měsících se přišlo na ten svévolně spáchaný čin, též bylo udáno místo, kam hodili sv. Hostie. A ejhle! Zázrak! Uprostřed bažiny ležel šátek, ani trochu nepoškozen i se sv. Hostiemi, byl také zcela suchý. Spatřili také, že celá bažina byla zamrzlá, až na to místo, kde ležely sv. Hostie. V Písmě sv. lze čísti pamětihodnou věc. Co je tam? Král David se kdysi z čista jasna otázel, je-li ještě někdo na živu z domu Saulova. Proto se pečlivě pátralo, až konečně oznámili Davidovi, že je ještě jeden na světě a že se jmenuje Mifiboset, že je to ale nuzný ubožák a úplný mrzák. »Co pak na tom,« pravil David, »bez otálení mi ho sem přiveďte«. Okamžitě vyplnili královský rozkaz a jmenovaného Mifiboseta přivedli ke králi. Ten dobrák byl chudý. Co ještě? Obě nohy měl křivé, byl v tak ubohém stavu, že se sám přirovnával mrtvému psovi. Bez ohledu na to poručil David ihned, že ten ubohý mrzák bude až do své smrti sedávat u králov-

ské tabule a jídávat s jeho Výsostí! Comedes panem in mensa mea semper! To je příliš mnoho; řekni, co chce mít z toho, že on tak velký pán a vladař zve k svému stolu takového chudáka, zmořeného pacienta, vychrtlého, chodícího o berlách? To je dost, co na to říkáš? Nedovedeš se tomu vynadiviti. Neotvírej ale moc hubu údivem.

Teď mi pověz, co je ubožejšího a nešťastnějšího, než člověk vyhnaný z ráje po pádu: claudus factus est.

*Člověk je matný stín pouhý,
tráva, jež nemá život dlouhý.
Člověk je jen kotouč dýmu hravý,
jen plamen, který sám se tráví.
Člověk je řeka, jež zmizí v moři,
jen svíčka, jež brzy shoří.
Člověk je sklo rozbitné lehce,
sen, který nic říci nechce.
Člověk je vosk, jenž snadno změknout může,
pouze brzy vadnoucí květ růže.
Člověk je maso, jež brzy páchne,
lod'ka, již vlna lehce spláchne.*

Ubohý mrzák, trudnomyslný bloud, prasprostý lůj, zpustlý hulvát, smradlavý tluchuba, všivý smraďoch, prašivý velbloud, červotočivý klacek, neotesaný divoch. Nešťastný tvor je člo-

věk, daleko ubožejší než Mifiboset, a přece toho náš Pán nedbá a dovolil mu ve své neskonale lásce volný přístup ke svému božskému stolu, na kterém mu kněz předkládá a nabízí pravý nebeský chléb, bílý, sladký pokrm, nebeskou manu, pravé tělo Ježíše Krista.

Nebudeš o tom pochybovat, nebo tě donutím se mnou procestovati celé Německo a všude zcela jasně na vlastní oči, ba hmatatelně se přesvědčíš o velké moci kněze při proměňování. Začneme tedy cestu v Deggendorfu v Dolních Bavorsích. Tam ti ukáží sv. Hostii, se kterou suroví židé potupně zacházeli. Rozbodali ji totiž ještě s jinými šídlem a nožem. Z ní pak vytryskl proud krve. Už věříš, že je to božský pokrm a chápeš, jak šťastný je ten, kdo jej požívá. Jak velké milosti na těle i na duchu se dostalo ženě, která trpěla krvotokem, jakmile se dotkla lemu roucha Kristova. Jakou pak teprve milost obdrží ten, kdo z nás nosí pod svým srdcem pravé tělo Ježíše Krista pod způsoby chleba, téhož Krista, kterého nosila přesvatá Panna Maria.

Z Deggendorfu pojďme přímo do Tyrol. Tam v Seefeldu ti ukáží sv. Hostii, která je rudá a září zázračným znamením. Tam totiž kdysi chtěl o velikonocích přistoupiti ke stolu Páně jakýsi šlechtic. Považoval ale za nedůstojné své cti, aby přijímal stejným způsobem jako jeho sedlá-

ci, aby byl nějaký rozdíl mezi pánem a kmánem, žádal s vyhrůžkami pana faráře, aby mu podal velkou hostii, jako přijímá kněz. Ve chvíli, kdy mu kněz sv. Hostii podával, propadl se do země až po kolena. Zachytil se oltáře, ale ten změkkl jak vosk. Ten urozený pán poznal hned, že je to trest Boží, a litoval svého bezbožného skutku; kněz pak vzal sv. Hostii zpět a podnes ještě jí tam mají v největší úctě. Teď již chápeš, že kněz proměňuje na oltáři pravého Boha a Spasitele světa, a chápeš, jak blažený je ten, kdo může požívat tento andělský chléb. Podle výroku sv. Vincence Ferr. obrátil se lotr Dismas proto, že přes něj přešel stín ukřižovaného Ježíše a dotkl se ho. Též Adrichomius píše, že Pán a Spasitel visel poněkud výše než lotři s obličejem obráceným k západu. Poněvadž již bylo odpoledne, ale slunce ještě svítilo, padl stín ruky a poloviny těla Kristova na lotra, který visel na pravici Spasitelově, a to je příčina, která tak mocně zapůsobila, že se Dismas obrátil. Když tedy tak prospěl pouhý stín těla Kristova Dismasovi, že se stal světcem, jaký teprve způsobí účinek svým Božstvím a lidstvím pod způsoby chleba, když jej přijmeš. Z Tyrol půjdeme do Horních Bavor na horu Audechs, zvanou též Svatá Hora, kde je známý klášter bratří sv. Benedikta. Tam ti ukáží kromě mnoha jiných posvátných předmětů také 3 sv. Hostie,

z nichž 2 konsekroval sv. papež Řehoř a jednu papež Lev. Z těch jedna je pro nevěru jakési vznešené dámy rudá jako krev, druhá se proměnila v tělo, a na té, již konsekroval sv. Otec Lev, lze zřetelně viděti rudé jméno Ježíš. Nyní chápeš, že ti Bohu zasvěcený kněz nepodává nic jiného než pravého Spasitele Ježíše a chápeš, jak šťastný je ten, kdo může býti účastný nejsvětějšího oltářního tajemství. Náš milý Pán vstoupil na lodičku a plavil se po moři, které se strašlivě rozbouřilo. Vlny řvaly a hučely, vzdouvaly se a padaly. On klidně pronesl: Contemplant . . . a moře nebylo vzpurné, nýbrž tančilo, skákalo a zpívalo samou radostí nad tím, že je hodno takové návštěvy. Jak teprve má být člověk veselý a rozradostněný, když přijímá jeho tělo v nejsvětější Svátosti do svého srdce. Sv. Kateřině Sienské po svatém přijímání srdce se tak rozbušilo, že si toho povšimly i okolostojící sestry.

Ze Svaté Hory nemáme daleko do krásného říšského města Augšpurku, kde by nám vyprávěli o velikém zázraku, který se udál r. 1199, když se tam tehdy opět vkradl berengariánský blud, tehdy se sv. Hostie v ruku kněze proměnila před zraky shromážděného lidu ve skutečné tělo a před očima všech se rozmnožilo a podnes je tam v kostele sv. Kříže ukazují. A proto dle toho pak ovšem věříš, že rukama pravoplatné-

ho kněze se tí podává ne chléb, ale sám Kristus v podobě chleba jako božský pokrm. A jak šťasten by měl býti ten, kdo té božské hostiny ckusí. Když hrob, do kterého byl Ježíš položen, zářil jako slunce podle výpovědi sv. Řehoře Niského, jak teprv bude zářiti tvá duše, když v ní bude ne mrtvé tělo, nýbrž živý Spasitel, Ježíš Kristus.

Z Augšpurku se dáme na cestu do Freiburgu, kde nám bude každý vyprávět, co se tam událo r. 1346. Nedaleko města se shromáždilo mnoho mládeže a poněvadž bylo jasno a klidno a počasí jim přálo, dali se do tance. Dopustili se však drzosti bez mezí. Zatím, co se bavili, šel kolem kněz s nejsvětější Svátostí k nemocnému. Před ním šel ministrant se zvonkem. Když jim dal několikrát znamení, aby přestali tančit, řekla jedna z nich, že takové zvonky mají na krku i prasata, a tančila dál. Tu se v okamžiku rozešřel nad nimi mrak a spustil se takový liják, že bylo zatopeno celé údolí s lidmi i zvířaty. Nenašli jejich mrtvol, kromě několika malých dětí z kolíbek, které zůstaly viseti na stromech. Teď už dobře chápeš, že pod způsobou nekvašeného chleba v ruce kněze je pravý, živý Bůh, jenž přijde soudit živé i mrtvé a jak šťastný je ten, kdo s čistým svědomím ukládá neviditelného Boha do svého srdce. Zacheovi se dostalo velké milosti, za to, že ubytoval jednou ve svém

domě Spasitele. Jakého blaha se dostane teprve tomu, kdo často horlivě přijímá toto oltářní tajemství.

Z Freiburgu odcestujeme do Mohanu, je to sice dlouhá ale veselá cesta. V tomto krásném městě si s údivem poslechneme, co tam vyprávějí o jakémsi knězi. V Durínsku nesl kdysi kněz nejsvětější Svátost k nemocnému. Když mu podal sv. Přijímání, umyl si prsty v nádobce s vodou a poručil, aby dali vodu nemocnému vypít. Nepozorovaně padla však částička sv. Hostie z knězovy ruky do vody. Voda se ihned proměnila v krev a ta částka v tělo. Tamější biskup přenesl to do svého sídla s velkou slávou, postavil na oltář a prosil vroucně Všemohoucího, aby se to proměnilo k posile víry opět ve svou dřívější podobu; to se též stalo. Ukazují tam ještě tu nádobku. Teď již jistě pevně a neochvějně věříš, že kněz má neuvěřitelnou moc proměňovati chléb v tělo a krev Ježíše Krista a jak šťastný je ten, jehož kněz vede k tomu stolu. Sv. Františkovi z Assisi bývalo po sv. přijímání tak dobře, že často bosýma nohama chodil po ledě a sněhu, aby jej žár, který cítil, nespálil. Na sv. Filipa Ner. působilo, že holýma rukama objímal studené mramorové sloupy, aby se schladil, neboť byl od sv. pokrmu tak rozehřát. Sv. Kateřina Sienská se při sv. přijímání tak nasytila, že 30 dní ničeho nejedla. Blažená Idda byla tak za-

nícena pro sv. přijímání, že když prala oltářní plachty a vzpomněla si na andělský chléb, bylo jí jakoby na celém těle hořela. Sv. Dominikovi, zakladateli řádu kazatelského, se stala bohoslužba tak milou, že byl přímo tažen k co nejčastějšímu sloužení mše sv. a při ní se vznášel ve vzduchu a byl zcela pohřížen v božskou sladkost.

Z Mohanu se podíváme do Kolína nad Rýnem a tam uvidíme a uslyšíme, co se tam stalo r. 1331. Tam totiž přijal jakýsi člověk ne právě moc věřící sv. přijímání, musel však sv. Hostií zvrátit, ta se hned proměnila v malé dítě a ještě dnes lze viděti v chrámě Božího Těla pamětní desku, vsazenou na památku Božského dítěte. A to místo září mnoha zázračnými znameními. Po tomto budeš bezpochyby věřití, že ti kněz podává pod způsobami chleba jako v bílém obláčku téhož Spasitele, který za tebe i za mne trpěl a zemřel na dřevě kříže. Nevyzpytatelná, nepopsatelná, neuvažitelná, neslýchaná, nevidaná, nepochopitelná láska mého Ježíše. Vždyť on chce bydletí pod způsobami chleba v člověku. Ty satane, dostals to, když zavedls Spasitele na cimbuří chrámu a radil mu: mitte te deorsum. — Aby skočil dolů. — V nynějším čase milosti dává se svolati Ježíš Kristus několika slovy kněze při mši svaté.

Z Kolína si zajedeme do Franků a přímo do

městečka Darn v diecesi würzburgské. Tam se můžeš snadno dověděti o zázraku, který se tam stal před 280 lety. Tam chtěl mítí jakýsi kněz brzy odslouženou mši sv., a proto vykonával obřady ve spěchu a kvapu, takže v neopatrnosti převrhl konsekrovaný kalich na korporal. Způsobu vína se proměnila v krev, uprostřed korporálu bylo viděti obraz ukřižovaného Krista, ve čtyřech rozích bylo vidět obraz trnové koruny. Kněz tím byl rozrušen a chtěl svou neopatrnost zatajiti a ten korporál ukryti, avšak svědomí ho donutilo, že to ještě před svou smrtí odhalil a vyjevil. Teď už věříš, že ti kněz ve zlaté monstranci ukazuje pravého Spasitele světa i když je to tvým očím tajné a že Bůh se skrývá za bílou stěnou způsob. En ipse stat post parietem nostrum, respiciens per fenestras, prospiciens per cancellos.

Odtud si zajedeme do Bamberka, nebudeme cesty litovat po tom, co tam pamětihodného uslyšíme. Tam ukradl jakýsi dacan z kostela sv. Martina ciborium se sv. Hostiemi. Ty vysypal na zem za městem. Za chvíli šly ženy žít trávu. K svému největšímu údivu spatřily tam samé malé děti, které zářily, že některé až osleply. Tento div viděli i kněží a jiní lidé, kteří se toho tak polekali, že se nikdo neodvážil postoupiti. Až konečně po třídenním postě odebral se tam biskup Wefingus s procesím, sv. Hostie nábož-

ně sebral a na věčnou památku toho tam vystavěl klášter sester dominikánek a chrám zvaný u Božího hrobu. Tak věříš již bez pochybností, že kněz má velkou moc pod způsobu chleba proměnití téhož pravého Spasitele Ježíše, kterého Panna Maria v Betlémě zavinula do bílých plének.

Byl to podvod a ne bez úskoku, když obelstila Michol bírice poslané otcem, králem Saulem, kteří měli podle královského rozkazu zajati Davida. Michol ho vypustila oknem potichu ven, místo něho položila do postele sochu, oblékla ji do Davidových šatů, tvář zakryla drsnou oslí koží. Když přišli vojáci, odbyla je paní Michol s poukazem, že její manžel leží nemocen a že se mohou podívat. Ti dobří lidé skutečně uvěřili, že pod tím šatem je David, zatím tam byla ale jen dřevěná, či kamenná socha. Zcela jinak se to má s nejsvětější Svátostí. Co do podoby a tvaru vypadá pouze jako víno a chléb, zatím je to však zcela jistě pravé tělo Ježíše Krista. Že Adonis se proměnila v květinu, Dafnis ve vavřík, Akteon v jelena, Proane v ptáka, Dirka v rybu, Echo v hlas, Hierias v řeku je pouhý výmysl a fantasmie básníků, že však se víno a chléb po několika slovech svěceného kněze promění v tělo a krev Ježíše Krista, je nepopřítelná pravda. Z Bamberka bychom mohli navštívit ještě mnoho německých měst, na př. Sternbach, Röth-

lingen, Weddingen, Stein, Clak, Vídeň a j., kde bychom se dověděli o podobných zázracích. Jak už ale dobře vidíme, neochvějně věříš, že kněz má velkou moc proměňovati víno a chléb v pravé božství a lidství. Zatím teď věřme, že alchymista promění železo v kousky zlata. No, ale není k tomu třeba času, nemusí při tom foukat měchem do uhlí? Co práce to stojí, jakoby chtěl do své laboratoře slunko dopravit, co je na to třeba rtuti, ba stříbra a kolik různých nástrojů k tomu patří. Ale kněz u oltáře několika slovy promění ne železo v zlato, nýbrž víno a chléb v nejdrahocenější tělo a krev Ježíše Krista. O venerabilis dignitas manuum!

Z toho lze dostatečně pochopiti, v jaké úctě má býti Bohu oddaný stav kněžský. K tomu též patří název »duchovní« a obyčejný titul »důstojný pane«. Kde je to psáno? Odpovídám v Desateru Božích přikázání.

První přikázání: V jednoho Boha věřiti budeš a ze všech sil jej ctíti. Dáš-li si hádati od nějaké staré egyptské čarodějnice, nebo se otupuješ pasovskými cedulkami, jako bys byl Samsonovým pomocníkem, totiž tou oslí čelistí, pak je to již proti tomuto přikázání.

Druhé přikázání: Nevezmeš jména Božího nadarmo. Když ze sebe vychrlíš záplavu klení jako nějaký starý souchotinář, nebo se rouháš Bohu jako španělský král Alfons, který se vytrasil

s bohapustými slovy, kdyby prý byl při tom, když Bůh tvořil světy, že by to byl lépe udělal, pak je to již proti tomuto přikázání.

Třetí přikázání: Pomni, abys den sváteční světil. Když se chováš celou neděli pamfiliánsky, případně vykonáš svou náboženskou nedělní povinnost v hospodě u Bílého Kříže, pak je to proti tomuto přikázání.

Čtvrté přikázání: Cti otce svého i matku svou. Přeješ-li svým představeným, aby udělal kotrmelec, pak se převalíš sám a zlomíš si vaz, jak se to stalo ve Starém zákoně Helimu a je to proti tomuto přikázání.

Páté přikázání: Nezabiješ. Přeješ-li svému kolegovi v úřadě smrt, abys mohl nastoupit na jeho místo, pak je to jako u studny. Jeden okov jde nahoru, druhý dolů, a už je to proti tomuto přikázání.

Šesté přikázání: Nezcizoložíš. Nestraníš-li se špatné příležitosti a myslíš, že jsi jistější se svou Růženkou než Mojžíš u hořícího keře, anebo myslíš-li, že jsi bezpečnější u Nánky v objetí než tři mládenci v peci v babylonském zajetí, je to již proti tomuto přikázání.

Sedmé přikázání: Nepokradeš. Nedostaneš-li nejlepší víno a obilí od svých poddaných, nýbrž dostane-li se ti nedůvěry, a až je u tebe každý sedlák řupoň, pak je to proti tomuto přikázání.

Osmé přikázání: Nepromluvíš křivého svědec-

tví. Pleteš-li se stolařovi do řemesla, nebo pomluvíš-li tu a tam svého bližního; neznamená přece, je-li toho dne v kalendáři napsáno, že je prospěšné shoditi vlasy, že by bylo také prospěšné shoditi čest a je to proti tomuto přikázání.

Deváté přikázání: Nepožádáš manželky bližního svého. Ležíš-li v nemocnici s ne slavným, ale také ne chladným soudcem z Babylona a dáš-li se do chvály cizích vdolečků, už je to proti tomuto přikázání.

Desáté přikázání: Nepožádáš ani domu, ani pole bližního svého. Když odevzdáváš svému dědici majetek a dáváš mu louku s cizím senem, je to proti tomuto přikázání.

Proti kterému přikázání je tedy, když někdo tupí Bohu zasvěcené kněze? Ani proti desátému, ani proti devátému, ani proti osmému, ani proti sedmému, ani proti šestému, ani proti pátému, ani proti čtvrtému, ani proti třetímu, ani proti druhému, nýbrž proti prvnímu. Když uznáváš, že je přikázáno věřiti v Boha a ho ctíti, pak je jistě též přikázáno ctíti kněze, kteří jsou zástupci božími. Tak vroucně se uctívá hrob, ve kterém tři dni ležel mrtvý Ježíš; v Římě se uctívají jesličky, v nichž ležel prvorozený Spasitel. V celém světě se uctívá sv. Kříž, na němž náš Oblažitel zemřel, oč více má se uctívati kněz, který se denně stýká s Ježíšem Kristem. Dotý-

ká se ho, obětuje ho, podává ho jiným. Není divu, že sv. František Serafínský řekl, že kdyby se potkali světec z nebe s knězem, že by měl napřed světec knězi políbit ruku a teprve kněz vzdát úctu světci. Není divu, že blažená Marie Ögniacenská líbala stopy kněží a uctívala je. Není divu, že dva andělé přisluhovali při mši sv. biskupu Bonifácovi z Lausanu, a že pozdvíhovali při proměňování slabé jeho ruce, a pak je zase pouštěli dolů. Eboracenskému biskupu Osvaldovi přisluhoval anděl u oltáře jako ministrant. Petru Moronovi, pozdějšímu římskému papeži Celestinovi, přinesl anděl ornát a ostatní roucha ke mši sv. Bituricenskému biskupovi Astrosigilovi lil anděl na ruce vodu. Toto vše není ani divné, když i sám Bůh má kněze v úctě. Ve Starém zákoně rozkázal Bůh, aby každý, kdo má prašivou kůži, se ukázal knězi, aby on rozhodl, zda je to vyrážka či ne. Stalo-li se někdy, že se kněz zmýlil a rozhodl, že to není vyrážka, mělo zůstatí zatím na tom, aby ten kněz neztratil důvěru u lidu, aby potom nemohl někdo říci, že kněz lže jak druhý, třetí, nebo »panáček tomu nerozumí«, ukázal mu zuby místo nohou atd. Bůh často skutečným zázrakem vyléčil vyrážky v takovém případě, aby nebyl kněz zneuctěn za to, že špatně uhodl, nýbrž zachoval si vážnost a úctu. Spasitel Ježíš, tichý Beránek, po celou dobu svého hořkého a nelidského

mučení na nikoho si nestěžoval, pouze tehdy, když dostal od drzého bezbožníka Malcha políček. Židovská sebranka, hebrejská cháska zajala ho v zahradě a svázala. Vy, chásko, po celý život žádný z vás nevázal takovou kyticí květů jako tento Nazarenus, id est floridus. Můj Ježíš si však nestěžuje. Důtkami a metlou rozsekali a rozšvihali jeho kůži. Vy zloději, po celý život jste nemlátili takového obilí jako tehdy to frumentum electorum. Můj Ježíš si však na to nestěžuje. Vtlačili jste mu na hlavu trnovou korunu, vy vrazi. Za celý život jste nenašli tak krásné růže na trní jako tato. Můj Spasitel však přece nenaříká. Vložili jste mu na ramena těžký kříž, vy darebové. Za celý život jste neudělali většího kříže přes dlužní úpis jako tehdy. Můj Spasitel si však nestěžuje při tom. Svlékli jste mu šat a nechali jste ho nahého, vy kati. Nikdy jste neměli u sebe tak jasnou pravdu jako tehdy. Ego sum veritas. A můj nejmilejší Bůh a Pán se nezlobí. Probodli jste mu nejjemnější jeho ruce, tak jste ho přibíli na kříž, vy nezdárná chásko. Ještě nikdy jste nepověsili své štěstí tak na hřebík jako tehdy a přece si můj nejmilejší Ježíš nestěžuje. Po celé umučení si nestěžuje, pouze tehdy, když ho nesvědcomitý Malchus udeřil do tváře. Tehdy si stěžoval a tázal se: »Proč mne biješ?« K tomu však nutno dodat, že nejtrpělivější Ježíš nedostal tak silný

poliček, nýbrž, že ten lump a pobuda neoprávněně mu vytkl, že si nevází velekněze, a že zneuctil jeho hodnost a vysoký stav. — Sic respondes pontifici? Proto se Spasitel tázal a posléze i žádal, aby mu dokázal, jak a kdy se provinil proti úctě velekněze. Nazývali ho svědkem lidu, že je spojen s ďáblem, byl rozkřičen jako opilec, zvali ho falešným prorokem, měli ho za rouhače atd. To vše snášel. Když ho však obviňovali, že opovrhuje a nectí kněze, to nesnesl, ač po celou dobu svého života se vždy snažil co nejlépe kněze ctíti.

Pro něho kající Maria Magdalena s takovou horlivostí rozbila alabastrovou nádobu, v níž byla drahá mast: fracto alabastro. Byla tedy Marie Magdalena špatnou hospodyní, vždyť se to mohlo upotřebiti na jiné věci: Fracto alabastro; Magdalena jednala však zcela rozumně a moudře, neboť měla za to, že nestačí, aby se použilo nějaké věci, zasvěcené službě a slávě Boží k nějakému jinému účelu. Pamatujte si to, Bohu zasvěcení kněží, važte si své povýšenosti, mějte stále na zřeteli svou téměř božskou důstojnost a nedejte se na místech, kde jste vydržováni od svých pánů používatí k ničemu jinému než k službě Boží. Fuj! Přece se docela nehodí, když vám ukládají všelijaké domácí práce, málem byste museli světnice zametat, ač přece převyšuje váš stav a vaše hodnost i korunované hlavy.

Nemohu teď nepřipojiti událost r. 1570 v Itálii. Tam poslala jakási šlechtična k panu faráři na svém panství lokaje, aby počkal se mší sv., až ona přijde do kostela. Poněvadž ale potřebovaly dlouhou, širokou, velkou, tlustou, pořádnou dobu, než se ženské umyly, učesaly, ověšely náramky, naondulovaly, zapletly, opentlily, napudrovaly, nalíčily, neparádily atd., čekal lid netrpělivě a už se blížilo k poledni a někteří byli z daleka. Přiměli proto pana faráře, aby začal bohoslužbu. Pak přijela ta paní v plné parádě do kostela. Lidé jí radili, aby se nenamáhala, že už je po bohoslužbě. Ona nedbala, vběhla do kostela a na dobrého kněze si vyjela s fúrou nadávek, a nejen že mu drze nadala, mybrž i — vždyť ženský jed málem by ďábla sved' — dala mu drzou rukou poliček a vrátila se domů. Trest Boží však jí neminul, poněvadž byla v požehnaném stavu, narodila se jí potom dcera bez pravé ruky. Ta pak vyrostla, vzala si bohatého šlechtice, pravé ruky v šatech však neměla a to jí připomínalo, že Bůh právem potrestal její matku za to, že zneuctila kněze.

Ale je ten a onen kněz pěkný ptáček, žije až jde z toho hrůza. Presbyter znamená praebeus iter, to jest ukazující cestu. Ano, skutečně ukazující cestu. Sacerdos vzniklo ze sacra dos, svatý dar, ano svatý. Duchovní naznačuje, jakoby byl pouhý duch bez těla. Některý více sedí u sklínky,

než se modlí hodinky, milejší je mu jeho postel nežli farní kostel, častěji při tanci ho zříš, nežli s kazatelny uslyšíš, v kuželky raděj hodí si, než čte kněžské předpisy, tuční co den víc, o mládež však nedbá nic, více dbá zda kozy pijí, nežli o kostelní sakristii, hříšné oddává se lenosti, nechce ani slyšet o křížové pobožnosti, raděj světem sem tam vandruje, nežli doma o farníky pečuje, raději má slečinky, než církevní hodinky, má raděj hony nežli věžní zvony, častěj' sedí u karet, nežli žalmy jeho šeptá ret. A ten ještě každodenně smáčí své rty v krvi Beránka Božího. Kromě té hodnosti nestojí za haléř, takového kněze mám ctíti. Co? Ne? Jak? Čti můj milý, jaké cti se dostalo oslovi na Květnou neděli, když jel Spasitel za jáсотu davu do Jerusalema, kde ho lid s takovým nadšením přijal. Mezi jiným svlékali židé své šaty a prostírali je na holou zem, aby přes ně šel osel. Ta čest nepatřila oslovi, nýbrž tomu, kdo na něm seděl. Máme tedy ctíti kněze, ne proto, že on je člověk a žije jak dobytek, nýbrž pro jeho téměř božskou hodnost. Všemohoucí Bůh se zjevil Mojžíšovi v hořícím šípkovém keři. Je to divné, že se mu nezjevil v nějakém jiném stromě nebo keři. Proč se neprojevil třeba v cedru, ten je největší, nebo v dubu, ten je nejmocnější, proč ne v palmě, ta přece značí vítězství, nebo v olivě, ta značí mír, proč právě v trní? Z

toho trní, v němž se schovávají zmije a všichni jiní hadi, mluvil chvíli s Mojžíšem. Můj milý, z toho naučení plyne, že máš s uctivostí poslouchati kněze na kazatelně i ve zpovědnici, i když je takovým divokým trním, plným chyb a nectností, jako by z něho mluvil Bůh. Co ti záleží na tom, když dostaneš peníze, jsou-li pěkné, či odřené, co dbáš na to, když ti lékař předepíše lék, zda je lékař hrbatý nebo jednooký? Samsonovi chutnal nápoj, i když ho pil z oslí čelisti. Eliáše krmili havrani, ti neužiteční, ohavní, zlodějští, šibeniční ptáci a ten zbožný muž přece přijal jídlo s díky. Tesaři, kteří pracovali na arše Noemově, byli neřádi, ale když už takoví byli, přece dobrý patriarcha rád přijal jejich práci. Samson sáhl po medovém koláči, a nedbal na to, že byl v tlamě zdechlého lva.

Nesmíš tedy opovrhovat svatým kněžstvím proto, že ten či onen se špatně chová, nýbrž měj stále na mysli, že si musíš vždy stejně vážit jeho učení a sv. svátostí, které ti podle křesťanského zvyku udílí. Saul byl krvežíznivý tyran, pomstychtivý ukrutník, majetku zachtivý vladař, ctižádnostivý člověk, ukrutný, hrozný, vysmívavý, zlostný, hněvivý, spravedlivé nenáviděl, nenáviděné pronásledoval, pronásledované utlačoval, utlačované odstraňoval z cesty. Urážel Boha, Boží přikázání, Boží místa, Boží učení, Boží učitele, Boží zákony, Boží zákonodárce,

Boží lid a Boží proroky a přece (všimněte si toho) mu David prokázal úctu a poklonil se mu, ne proto, že byl tak zlý, nýbrž proto, že byl pomazán: habebat sanctitatem non vitae, sed unctionis. Je to už stará historka, že pyšná Jesabela byla roztrhána psy za to, že pronásledovala kněze Boží. Slyšeli jste jistě již mnohokrát, že těch 42 hochů, kteří se posmívali muži Božímu Eliseovi a volali za ním »lysý«, roztrhali medvědi. Každý ví, že Israelity pokousali ohniví hadi, když reptali proti Bohu a jeho knězi Mojžíšovi. I to je dosti známé, že anglický král Jindřich VIII. umíral zcela bezradný, neboť pronásledoval duchovní a kněze Boží. Jeho poslední slova byla — O monachi, monachi!

Neuslyšíš však tak často o události, která se přihodila asi před 10 lety v jednom velkém městě. Tam smrtelně onemocněl vynikající muž, zarytý nepřítel všech kněží; když se mu ale hlásila tak náhle smrt, poslal rychle pro zpovědníka, který se k němu okamžitě vydal. Posel odešel zatím do lékárny, ale ďábel vzal na sebe jeho podobu a vedl dva dobré pátery k tomu místu, které nebylo od kláštera dále než čtvrt hodiny. Ale ač otcové vyšli o 6. hod. večer, přišli tam teprve o 11. v noci, aniž zpozorovali, že uplynulo tolik času. Když přišli k bytu toho člověka, služebník zmizel a oni se dověděli, že nemocný právě před čtvrthodinkou zemřel. Tak

Bůh potrestal nepřítele kněží.

Tak to svěřuju chápavému čtenáři a připomínám mu, že kněz a duchovní je neméně privilegiovaný, než každý kus císařské zvěře, který měl na tkanici na krku nápis: *Caesaris sum, nolite me tangere!*

Z II. dílu spisu „Judas der Ertzschelm“

Píši vám z daleké země

od

HENRI MICHAUX - a

1.

Nemáme tady, píše, než jedno slunce za měsíc, a na krátko. Protíráme si oči celé dni napřed. Ale marně. Čas neúprosný. Slunce nepřichází než ve svou hodinu.

Potom jest nám vykonati svět věcí, pokud je na to zbylou jasností viděti, takže je sotva kdy na to, abychom se trochu na sebe podívaly.

Škaredě jest nám v noci, totiž když musíme pracovati, a to musíme: rodí se stále trpaslíci.

2.

Když jdeme krajem, svěruje mu ještě, stává se, že potkáváme cestou značné kameniště lomů. Jsou to hory a třeba spíše nebo později skláněti kolena. Nemáte se čeho zachytiti, nebylo by již možno dále, i když byste si kolena rozedřeli. Nikdo. A neříkám to, abych ranila. Mohla bych říkati jiné věci, kdybych chtěla opravdu raniti.

3.

Červánky jsou tady šedé, praví mu ještě. Vždy tomu tak nebylo. Nevíme, komu dávat vinu.

V noci dobytek řve a rámusí, a bučení jeho se protahuje a zakončuje jako když flétna píská. Je nám ho líto, ale co dělati?

Obklopuje nás vůně eukalyptů: účinek blahodárný, je to milé, ale ta nemůže ode všeho ochránit, nebo co myslíte, mohla by snad vskutku člověka ode všeho ochránit?

4.

A ještě vám něco povím, ale bude to spíše otázka.

Taky teče ve vaší zemi voda? (nevzpomínám si, zda jste se mi o tom zmínil) a z té také člověku naskakuje husí kůže, je-li to opravdu ona.

Že bych ji milovala? Nevím. Mám v ní pocit veliké samoty, když je studená. Zcela jinak tomu, když je teplá. Tak co? Jak o tom soudit? Jak soudíte vy ostatní, řekněte mi, když mluvíte o ní bez přetvářky, upřímně.

5.

Píši vám z konce světa. Třeba, abyste to věděl.

Často se stromy třesou. Sbíráme lupeny. Mají přílišný počet žilek. K čemu to však všechno? Už nemají nic se stromem, a my děvčata se rozptylujeme, je nám ze všeho těžko.

Což by se život na zemi nemohl obejít bez větru? Nebo třeba, aby se všechno třáslo, stále a stále třáslo.

Pod zemí též to nespí, jakoby se tam cosi mlelo, hýbalo, samý nepokoj, a v domě na každém kroku jakoby odvěké hněvy stále proti vám reptily, jako přísné bytosti, jež by rády z vás vymámily zpověď.

Vidět není nic, leda to, na čem tak málo záleží, aby to bylo vidět. Nic, a přece stálé třesení. Proč, proč?

6.

Žijeme tu všechny s hrdlem sevřeným. Víte-liž, že, ačkoliv velmi mladá, kdysi jsem byla ještě mladší, a taktéž i mé družky. Co to znamená? Je v tom jistě něco příšerného: hrůza a strach. A kdysi, jak jsem vám již řekla, když jsme byly ještě mladší, měly jsme strach. Bylo by se bývalo kořistilo z našeho zmatku. Bylo by se nám řeklo: »Hle, zahrabou vás. Hodina vaše udeřila.« Myslely jsme: »To je pravda, mohly bychom také dobře býti pohřbeny dnes večer, je-li už to tak jisté, že okamžik ten nadešel.«

A neodvažovaly jsme se příliš běžeti: to tak, abychom udýchány, na konci některého rozběhnutí přišly před jámu právě vykopanou, a nemítí ani tolik času, abychom mohly říci Amen. Prosím vás, co to vlastně je, jaké to bylo tedy tajemství?

7.

Jsou stále, pravila mu ještě, ve vesnici lvi, kteří se procházejí bez jakéhokoliv ostychu. Jestliže se jim nebude věnovati pozornost, ani oni si nás nevšimnou.

Ale vidí-li utíkatí před sebou děvče, nechtějí se omlouvatí ze svého pohnutí. Nikoliv! Ihned ji sežerou.

Právě proto se procházejí ustavičně po vsi, kde nemají co dělati, neboť by mohli nudou zívati i jinde, není-liž to zřejmé?

8.

Ode dávna, svěruje mu dále, od pradávna ro-
kujeme a hádáme se s mořem.

Velmi vzácněkrát modré, tiché, myslelo by se o něm, že jest spokojeno. Ale to nemohlo trvati. Ostatně praví to jeho zápach, cítit z něho shnilinu (i kdyby tu nebyla jeho hořkost).

Tady bych měla vysvětliti, jak se to má s vlna-

mi. Toť bláznivě spleťtí, a moře . . . Prosím vás, důvěřujte mi. Což bych vás chtěla klamati? Ne-ní než jakýmsi slovem. Jest více než strach. Existuje, to vám přísahám; stále je vidíme.
— Kdo?

Ale my; my je vidíme. Přichází z velmi daleka, aby nás sužovalo, aby se s námi stále hašteřilo, nás děsilo.

Až přijdete, sám je uvidíte, a nesmírně se po-divíte. »Vida, vida!« řeknete, neboť ohromuje. Budeme se na ně spolu dívati. Jsem jista, že ne-budu již míti strach. Řekněte mi, nestane se to nikdy?

9.

Nemohu vás nechatí na pochybách, píše dále, důvěra ke mně nesmí u vás klesnoutí. Ráda bych si s vámi ještě pohovořila o moři. Ale cosi to-mu stále překází. Potoky běží vpřed; ono ne-postupuje. Nehněvejte se, přísahám vám to, ne-mám krapet chuti vás klamati. Je to s ním ta-kové. Ať se sebe silněji zmítá, zastavuje se před troškou písku. Děti tak stávají zaražené, ale toto velké zaražené neví si rady. Jistě by rádo šlo vpřed, ale je to, jak říkám.

Snad později kteréhosi dne se rozhodne a po-stoupí dopředu.

10.

»Jsme více než kdy jindy obklopeni mravenci, praví její list. Neklidní, s bříšky při zemi důkladně ohledávají prach. O nás se nezajímají.

Ani jeden nepozdvihne hlavu.

Je to ze všech společností uzavřených společnost nejuzavřenější, ačkoliv se stále rozšiřují na venek. Na tom nezáleží, mají-li co uvéstí ve skutek, jejich dychtění . . . jen mezi sebou, . . . všude.

A až do teďka ani jeden nepozdvihl hlavy na nás. Raději by se dali rozdrtití.«

11.

A ještě mu píše:

»Nepředstavíte si všechno, co jest v nebi, třeba, abyste to viděl, pak byste uvěřil. Takto, jářku, ty . . . ale neřeknu vám hned jejich jména. Přes to, že ty vzdušiny jsou hodně těžké a zaujímají skoro celé nebe, neváží, jakkoliv jsou veliké, ani tolik, co novorozeně.

Nazýváme je oblaky.

Je pravda, že z nich vychází voda, ale ta je nesvírá, ani jich nemá v moci (nijak jich neovládá). Bylo by to zbytečno, tak málo jí mají.

Ale za té podmínky, že zaujímají délky a délky, šířky a šířky, hloubky také a hloubky, a že dě-

lají vzdutiny, tak za čas utrousí několik kapiček vody; ano, vody. A jste bez okolků smočení. A tu honem utíkáme, když nás to tak chytne; neboť nikdo neví okamžik, kdy své kapky vychrstnou; často celé dni nic, jako když dřímají, a pak je vypustí. A doma bychom marně vyčkávaly, až to přijde.

Z franč. J. F.

Paul Kaegi:

V BABYLONSKÉM (CHALDEJSKÉM) PODRUČÍ

Proč korunní princ Babelu nevyužil
vítězství

Nabopalassar, král Babelu, zemřel. A Nebukadnezar musil nastoupiti vládu. Bylo proň v Babelu dost práce. Faraon Necho uměl odtáhnouti. Jenom své provincie musel nechati Nebukadnezarovi. Tak se stalo Judsko chaldejskou provincií.

Jeremiáš setrvává v své hrozbě

Měl jsem schován skvostný pás.

Když jsem ho po dlouhé době opět vykopal,
byl zkažen a nehodil se k ničemu.

Tak jako pás obepíná tělo,
měli se Israel a Juda přimknouti k Hospodinovi,
k své slávě, k své ozdobě!

Jsou ale zkaženi a nehodí se k ničemu!

Ó, slyšte přece a vezměte si to k srdci
a zanechte pýchy!

Jinak se hory zahalí bouřnými oblaky
a skryjí se v temnu:

nejistý bude Váš krok a váhavý,
a místo vytouženého světla
bude stále noc!

Může mouřenín změnit svou kůži?

Panter skvrny?

Zrovna tak málo můžete Vy upustit od zlého.

Proto se rozptylte
jako plevy ve větru!

Veliké sucho

Truchlí Juda,
vidí svůj národ porobený,
a nářek zní z ulic Jerusalemských.

Vznešený posílá pro vodu,
a sluhové jdou k studnám,
ale s prázdnýma rukama
plíží se zpět.

Půda je vyprahlá.
Lid zahaluje své hlavy
a nechce se na to dívati.

V otevřeném poli vrhá laň svá mláďata
a zanechává je tam,
a shání se po něčem zeleném.

Divocí oslové stojí na holých vršcích
a lapají po vzduchu jako to šakalové dělají.
Se skleněnýma očima. Nic než kostry.
Hlad je trápí.

Ó naději Israele! Spasiteli v nouzi!
Proč jsi jako cizozemec,
který táhne zemí /
stan rozbíjí
a skládá
a dále putuje?

Neopouštěj nás přece!

Není přece nikde bůžek,
který by přinesl déšť!
A samo jej nebe také nedá.
Ty jsi ten, v kterého musíme doufati,
ty jediný pomůžeš!

Hospodinovo rozhodnutí:

'A i kdyby ihned přede mne Mojžíš předstoupil,
Samuel přede mnou stanul /
mé srdce zůstane chladné!

Ať mi jdou s očí!

Když smrt zasáhne, ať jeho zasáhne!
Když meč zasáhne, ať jeho zasáhne!

Když hlad zasáhne / pro mne za mne!
Když v žalář bude uvržen / dobrá!
Jsem unaven slitováním.'

Ó Jerusaleme! Jerusaleme!
Kdo se teď nad tebou smiluje?
A kam mám ještě jít,
abych ti vyžebal pokoj?

Falešní proroci

Přinášejí pokrytectví do země.
Nemají místa v radě Hospodinově
a s tímhle přicházejí: 'zdálo se mi
zdálo se mi

Ať vykládá sen, kdo sny má!
Kdo má slovo Hospodinovo, ať jím mluví!
Co má společného oheň se slámou?

Hospodinovo slovo je kladivo, které skály rozbijí!
Mé srdce se mi chce rozskočit v těle,
kolena se mi třesou
jsem jako vínem opojen, jako opilý
Hospodinem a jeho svatým slovem!

Samota

Proroka se zmocnila láska. Ale slovo Hospodinovo pokračovalo:

'Nepřidružuj se k žádné ženě
neplod' děti,
neboť uhasíná ženichův jásot
a slast nevěsty,
klapání mlýna a světlo svítilen,
smích a píseň.

Napsány kovovým písátkem,
stojí tu hříchy judské.'

Ó matko má!

Kéž jsi mne nikdy neporodila!

Ty to víš, Hospodine: pro tebe nesu hanbu!

Nikdy jsem neseděl v kruhu mládeže,

a s ní se snad veselil.

Tvá ruka mě nutila

do samoty.

Přišlo-li slovo od tebe, hltal jsem je hladově.

Tvé slovo bylo radostí mého srdce

a slastí.

A nyní ten pramen

vyschl!

Pane!

Pane!

Pomsti mne na mých nepřátelích!

Hospodinova odpověď:

Odvrátíš-li se od své málomyslnosti,

budeš opět patřiti v mou tvář!

Vypleješ-li

všechno nízké přání,

obšťastní tě mé slovo.

A před tímto lidem staneš se zdí,
kterou budou obléhat a nedobudou,
neboť já jsem s tebou, tvůj Bůh!

Z němčiny přeložil Vilém Opatrný.

Paul Kaegi:

RUKA KRÁLOVA

Rivalové

Po smrti Saulově byl David pomazán v Hebronu na krále judského.

Abner, vojevůdce Saulův, odvedl však Esbaala, syna svého pána, Jordánem do Machanaimu. A provolal jej králem Israele. Abner byl ale poražen Joabem, vojevůdcem Davidovým. Asahel, bratr Joabův, byl mu neúprosně v patách. Prchaje křičel Abner nazpátek:

»Jsi ty Asahel?«

»Ano, to jsem!«

»Tak chytej nějakého kmána. Pro tebe je dobrá jejich zbraň!«

Ale Asahel neslyšel. I bodl Abner za sebe kopím. A zasáhl Asahela. Ten padl ve skoku.

Abner vyvázl. Joab se stáhl do Hebronu.

Abner si vzal Rizpu, souložnici Saulovu, dceru Ajasovu. Esbaal mu říkal potměšile: »Co líháš se ženou královou?« Abner vzkypěl: »Bůh mě zatratí!

To je odměna? Ženské historiky? Tak si hrej na krále sám!« Esbaal se odplížil sklíčeně Abner počal vyjednávat s Davidem.

Král David vzkázal Abnerovi: »Pošli mi Michalu, dceru Saulovu, potom budu jednat.« [Když totiž David utekl před Saulem, dal ji Saul jinému.] Abner dal ji bez okolků přivésti. A dovésti k Davidovi. Jejího muže zanechal v pláči. Až ho žoldnéři zahrnuli domů. / David se radoval. A pozval Abnera do Hebronu. A pohostil jej. Abner při tom slíbil: »Přivedu ti Israel tak jako Michalu!« Když Abner odcházel, kývl naň Joab: »Na slovíčko!« // a proklál ho v rohu. Za Asahela, svého bratra. Nařikaje šel král David s mrtvolou. A pozdvihl svůj hlas u hrobu:

»Podoben zločincům padl Abner!

Řinčeli okovy na jeho rukou?

Měl pouta na svých nohou?

/ Zákeřně a nezaslouženě byl skosen!«

Celý národ plakal. A David nechtěl jíti. / »Kníže a velikán odešel! Pomsti, Hospodine!« Tu každý viděl, že David je nevinnen krví Abnerovou.

Když ta zvěst došla do Machanaimu, vtrhli důstojníci do domu Esbaalova. Bylo to v pravé poledne. A všude ticho. I dveřnice podřimovala nad pšenicí, již opustila. Vnikli dovnitř bez překážky. A ubili Esbaala ve spánku.

Protože však dopravili jeho hlavu do Hebronu / očekávající tučnou odměnu /, byli popraveni.

Tehdy přišli nejstarší Israele: »Nejsme my, králi Davide, *jedno* tělo a *jedna* krev? A již za časů Saulových byls naším náčelníkem / buď naším králem!« Davidovi bylo třicet let, když byl v Hebronu provolán králem Israele. A panoval čtyřicet let. A to jsou synové, kteří se narodili Davidovi v Hebronu: Amnon / jehož matka byla Ahinoam. Kileab / jehož matka byla Abigail. Ábsalom / jehož matka byla Maacha, dcera krále z Gesuru. Adonia / syn Haggithin. Sephatja / jeho matka se jmenovala Abital. Jitream / jehož matka byla Egla.

Ti všichni se narodili v Hebronu.

Král upevňuje svůj trůn

Nastal hladomor.

V úzkostech hledal David tvář Hospodinovu. Kněží Hospodinovi vysvětlili: »Vina leží na zemi / Saulův dluh vůči Gibeonu. [Gibeonitům bylo totiž zajištěna ochrana. Již od pradávna. Přes to oblehl Saul město. A byla prolita krev.]

David se tázal Gibeonitů: »Jak by šel sjednat smír? Žádejte a bude vám dáno!« Oni odpověděli: »Saulův dluh nejsou peníze a zboží. Saulův dluh je krev. Dej sedm potomků Saulových. Budou utraceni ke cti Hospodinově!« I dal jim

David syny Rizpy. A syny Meraby, Saulovy nejstarší dcery. A Gibeonité je narazili na kůl.

Tehdy Rizpa, dcera Ajasova, rozprostřela svůj smuteční šat na skálu. A usedla tam, a držela stráž za mrtvé u svých dětí. A plašila ptáky a divoká zvířata. Od počátku žní až k deštům / to jest půl roku.

Když to David slyšel, dal mrtvé pohřbíti. Do rodného hrobu v Gibeá. A dal přinést mrtvolu Saulovu z Jabes. A jeho syny. A dal je dovésti do Gibeá.

Tehdy byl všecek dluh odňat od země. A Hospodin se usmířil: hladomor přestal.

Král David se tázal: »Zbývá ještě někdo z domu Saulova, komu mám proukázat milost?« Ozval se Ziba, starý sluha Saulův. Král se tázal:

»Ty jsi ten Ziba?«

»Tvůj otrok!«

»Je ještě někdo z domu Saulova, komu mám proukázat milost?«

»Ano: Meribaal, Jonathanův syn. Ale je chromý. Když přišla z Gilboj zvěst, že Saul a Jonathan jsou mrtvi, a bitva že je ztracena, / Meribaalovi bylo tehdy 5 let / vzala ho služka k sobě a prchla. Ale ve spěchu ji upadl. A od té doby je chromý na obě nohy. Žije v domě Machirově, v Machanaimu.«

Tu poslal král a dal ho přivésti. /

Meribaal se objevil a bez hlesu padl na zem.

»Meribaale!« řekl král.

»Pane, tvůj sluha poslouchá.«

David pokračoval: »K vůli Jonathanovi jsem k tobě milostiv. A předám ti zboží Saulovo. A denně budeš jísti umé tabule.« Meribaal se uklonil: »Veliký králi! Čím si zasluhuji této milosti!«

Hlavní město

Král David dobyl Jerusalem. A bydlel tam. A vystavěl si palác. I byl Jerusalem silný a velký a krásný. Pojmenovali jej »městem Davidovým«. A také svatyní se měl Jerusalem státi. Vypravil se král s třicetitisíci, aby přinesl archu Hospodinovu z Jearima, z domu Abinadabova. Vezli ji na novém voze. Ahia a Ussa, synové Abinadabovi šli se spřežením. Král a jeho družina výskali a jásali, tancovali a hráli. Na loutny a tamburiny, na harfy a cymbály a chřestačky.

Hřmotem se splašily krávy. Ussa uchopil archu a střezil ji. Ale Hospodin vzplál hněvem, že si kdosi usmyslil, že musí pomáhat: na místě zabil Ussu. Zděsil se David: »Jak ji mám donésti do Jerusalema?« A uložil ji v domě Obed-Edomově, který byl nablízku. Tam zůstala tři měsíce. I požehnal Hospodin Obed-Edomovi a jeho domu. Tehdy se toho David odvážil ještě jednou. Přišel

znovu s velkým průvodem. Opatrně zdvihli archu se země. Opatrně učinili první kroky Když se nic nestalo, dal David obětovati hovado a žírné dobytče. Pak se dal průvod na cestu. Král tančil před archou rozohněn, nahý a holý. Hrajíce na pozouny, výskajíce a křičíce, vešli do ulic Jerusalema. Michala se objevila v okně. Když uviděla, jak její manžel poskakuje, zastyděla se.

Na Sionu byl zřízen stánek. Tam byla archa donesena. A obětována obět. Král žehnal ve jménu Hospodinově. Pak se mohl každý dosyta nasytit chlebovými koláči, masem a vínem.

Také David šel domů. Takhle ho Michala přivítala: »Pěkně, pěkně vypadal král Israele: pěkně skákals a výskals se svou družinou, s knechty a děvčkami.« Michala zůstala bezdětná až do své smrti.

Požehnání zbožnosti

Když Filištinští uslyšeli, že jejich starý poddaný se stal králem Israele, vytáhli. David je ale dvakrát porazil. V krvavé bitvě. Že tam zanechali své bohy.

Také nad Moabem David zvítězil. A dal poražené položit v řadu. A změřiti provazcem. Co leželo pod délkou *jednoho* provazce, mělo *jeden* osud. Přesná délka znamenala život. Nepřesná — smrt. Král si také podmanil Hadadesera ze Zoby. A

krále Aramu, který přišel Hadadeserovi na pomoc. Podrobil také Edom. A dosadil správce. Kam David přišel, dal mu Hospodin vítězství.

Plány chrámu

Král David řekl proroku Nathanovi: »Je to tak správné? Já bydlím v paláci z cedru / Hospodin Bůh ve stanu!« Nathan odpověděl: »Čiň, co se ti zdá dobré.« V noci pak přišlo slovo Hospodinovo: »Nathane, rci mému sluhovi Davidovi: Dům chceš stavět, v němž bych bydlel? Bydlel jsem snad v nějakém domě, když jsem vedl Israel pouští? A když jsem přišel do této země, vyzval jsem někoho: vystav mi dům? Proto, nech toho!«

Sčítání lidu

Hospodin pokoušel krále: »Sečti svůj lid!« Tu nařídil král David: »Táhněte zemi. A sečtete všechny lid / zajímá mě, kolik ho je!« Joab odpověděl: »Hospodin může tvůj lid zmnohonásobiti. Až pane králi, budeš mít z toho radost! . ale počítat? Můžeš je snad ty počítat?« Avšak král na tom trval.

Tak Joab vytáhl. Devět měsíců, dvacet dní / potom měl zemi a lid přehlédnutý. Údaje říkaly:

osmkrátstotisíc z Israele. A pětkrátstotisíc z Judska. Zbraně schopné vojáky.

Králi se však zachvělo srdce: »Byl jsem velmi pošetilý / odpusť mi, Hospodine!« V noci mu dal Hospodin na vybranou: »Tři roky hladu. Tři měsíce útěku. Tři dny moru. Vyber si trest.« David zvolil mor.

Žněmi to začalo. Mor skosil sedmdesáttisíc. Po vší zemi. Když David viděl, jak anděl zdvíhá ruku proti Jerusalemu, křičel na Hospodina: »Pane, zadrž! Má pykati ještě více nevinných?« Tu kleslo rámě andělovo. U humna Araunova, Jebusita.

A Hospodin nakázal: »Postav mi oltář u onoho humna!« Když Arauna uviděl krále nablízku, / byl zrovna u mlácení pšenice / vystoupil: »Proč mám tu čest?« Král řekl: »Chci tvé humno koupit. Chci vystavět Hospodinovi oltář, kde přestal mor.« Tu Arauna nabídl: »Daruji ti jej!« Ale David trval na koupi. A zaplatil padesát sekelů. Vystavěl oltář. A obětoval Hospodinovi. Tím se opět Hospodin usmířil.

Válka s Ammonity

V onen čas zemřel Nahas, král Ammonitů, který zvítězil nad Saulem. Jeho syn Hanun nastoupil po něm. Král David mu projevil soustrast. Ale Hanunovi rádci nedůvěřovali: »Na výzvědy jde! Na výzvědy jde!« Přesto byli vyslanci přijati přátel-

sky. A bohatě pohoštění, / až se zpili do bezvědomí

Probrali se až na ulici. A rozhlédli se A podívali se na sebe A brali se za hlavu Všichni měli oholenu jednu tvář. A jejich šaty byly ustřiženy až po pás Tak je vysadili na ulici! Poprosili krále Davida, aby mohli zůstat v Jerichu, než se zase budou moci ukázat.

Ammonité se ale spojili se Syřany z Beth-Rechobu, s králem z Maaky a Hadadeserem ze Zoby. Nic jim to nepomohlo: Joab je porazil bez rozdílu. A Syrové nadále zachovávali mír. Ammonité se ale za rok zvedli znovu.

Jednu bitvu Joab vyhrál. A oblehl Rabba, hlavní město Ammonitů. Když dobyl dolní město, hlásil: »Nyní, králi, přijď! Jinak na tom bude váznout *mé* jméno.« A David přišel. A ztekl město. A vyplenil je. Z obrazu modly Molocha vzal korunu / bez drahokamů vážila talent ryzího zlata. Obyvatelé museli robotit s kosami a pilami, na mlátičkách a pecích cihelných. Tak se dalo ve všech městech Ammonu. Vítězové se vrátili domů unaveni.

Bathseba

Když vojsko Joabovo leželo před Rabbou, bavil se král jednoho večera / na střeše paláce. V jedné ze zahrad viděl ženu, jak se koupá. Měla nádher-

nou postavu. David se vyptával. A slyšel: »To je Bathseba. Žena Uriy Hethiterského.« Tu tam poslal a požádal ji. Bathseba přišla. A spali spolu. Za nedlouho dala mu Bathseba věděti: »Jsem požehnána.« David si sedl a napsal svému vojevůdci: »Pošli mi Uriu.«

Když se Uria objevil, tázal se David: »Jak se ti daří, můj milý Uriu?« A propustil ho milostivě: »Jdi nyní domů, umyj si nohy, a odpočiň si.« Uria však nevstoupil do dveří svého domu. Držel stráž na nádvoří zámku.

Když David ráno slyšel, že Uria nešel domů, dal ho zavolat: »Proč byls na stráži? Kdyby sis byl raději udělal pohodlí! Dosti dlouhá byla tvá cesta!« Uria odpověděl: »Juda a Israel žijí v ležení / a já mám jít domů se radovat a ležet se ženou? Jaká potupa!«

Tehdy ho David pochválil. A pozval ho ke stolu. A dal mu píti. A poslal ho domů. Přesto Uria spal na stráži. A nepřekročil svůj práh. A nelehl si u Bathseby.

Tu napsal král David svému vojevůdci: »Postav Uriu na nějaké nebezpečné místo. On je doopravdy statečný!« S dopisem šel sám Uria. A Joab učinil podle královny rady. A vše dopadlo podle přání

Bathseba nosila smutek po svém muži. A když dni přešly, byla Davidova svatba. A narodil se mu syn.

Hospodin se však na Davidův čin díval ponuře. A poslal Nathana, svého proroka. Ten vyprávěl králi tuto příhodu. »V jednom městě bydleli spolu jeden velký pán a jeden chudý muž. Bohatý měl mnoho ovcí a dobytka. Chudý nic jiného než jedno jediné jehňátko. To bylo velikým přítelem jeho dětí. Jedlo s nimi z jednoho talíře. Pilo s nimi z jednoho hrnce. Dětilo se s nimi o nocleh / ve všem si počínalo jako děcko. Jednoho dne dostal bohatý návštěvu. A poněvadž mu bylo líto poraziti jedno ze svých dobytčat, dal přivésti jehňátko chudákovu. A dal je poraziti a přistrojiti. A předložil je svým hostům.«

Tu David vyskočil a zuřivě se zapřísahal, že ten muž musí zemřít! Nathan řekl: »Ten muž jsi ty!«

A Hospodin ranil dítě Bathseby, že leželo na smrt nemocné. David se postil a plakal. Celou noc prosil na kolenou. Odmítal všechny útěchy. A stranil se každého.

Za týden hošík zemřel. Nikdo se neodvážil říci to Davidovi. Všichni se báli, že by mu to mohlo ublížiti. Ale David zpozoroval to tajnůstkářství: »Zemřel?« Doznali to. Tu se král zvedl, umyl se a pomazal se, dobře se oblékl a šel do domu Hospodinova. Když se vrátil, poručil nositi na stůl. A jedl bohatě.

Dvořané žasli: »Podivné! Dokud dítě žilo, naříkals. Nyní zemřelo, a ty slaviš hody!« David od-

pověděl: »Já se postil za jeho žití. Nyní, když je však mrtev, proč se mám postit? Dostanu ho tím z hrobu? Já budu muset jít k němu, on se ke mně nenavráť.«

A David těšil Bathsebu. A ona mu dala druhého syna, Šalamouna. Hospodin si ho zamiloval. A Nathan byl jeho učitelem.

Z němčiny přeložil Vilém Opatrný.

Pro Archy natiskli Jaroslav Goldman a spol. v Praze-Břevnově.

KEJKLÍŘ NAŠÍ PANÍ

»Guinehocatus quidam«, jistý Guinehochet, vypravují nám Skutkové svatých, Acta Sanctorum, kníže skákalů, velvyslanec luny, mistr šašek, císař oslů, maje si zlomiti vaz ve stavu smrtelného hříchu, cítil st dotčen milostí a učinil slib, že se zasvěti Panně Marii. Jednomu dal své obruče; jinému provaz, který přeskakoval; tomu i onomu všechny nástroje svého řemesla, »speciosa quae histriones expediunt«, a odebral se s rukama prázdnýma, ale se srdcem plným víry k nejbližšímu klášteru.

Převor kláštera toho byl velmi překvapen, vida podivného poutníka, a ještě více, když seznal slib, který učinil. Byl to muž velikého vědění a vznešené ctnosti, »vir sapiens et egregia virtute adornatus«, ale příliš náchylný výše ceniti poznání než skutky, »ingenio autem ad sapientiam prius opera propenso«.

— Milý synu, otázal se, co umíš k službě Boží?

— Běda, odpověděl tázaný, neumím vlastně nic než uzdy kravám, rukavičky pro psy, čepce pro kozy, osníře pro zajíce a podobné hlouposti...

Umím štěkati jako liška, vrkati jako holubi; jako řádný břichomluvec zavedu hlas, kam chci, a umím tisíc jiných kousků k pobavení světa. Ale jest příliš pravda, že jsem se nikdy nepovznesl k svatému ráji výše než co vydá můj skok.

— Tož jdi dále svou cestou, příteli, odvětil převor, a číň se dále ve svém řemesle. Tvoje místo není v tomto klášteře. Tady se koříme Bohu Otci, jeho božskému Synu a Panně Marii, a ctíme je modlitbou, rozjímáním a zpěvem, »hymnis et canticis«, a tomu se v tvém věku už člověk nenaučí.

Ale kejklíř tolik prosil, »tam vehementer Priorem precibus obsecravít«, že na konec bylo mu dopráno v klášteře zůstatí jako bratr laik. Multo modo, sterým způsobem se náš bratr laik ukázal užitečným. Byl zahradníkem, truhlářem, ševcem, krejčím, lovil ryby a kuchařil, a kdož ví co všechno ještě? Omnibus artibus praecelebat, vynikal ve všech řemeslech. Jeho deseti prstům nikdo se nevyrovnal, manu peritissimus, ale duchem byl nejapný, imbecillitate quadam ingenii. Tajemstvím byly mu knihy, psané jazykem, jímž andělé mluví mezi sebou na rajských luzích, sermo quem usurpant Angeli interpreta paradisi. Tajemstvím mu byly také noty hudby, hřádující na antifonářích jako ptáci na větvích, tanquam aves in ramis. Proč se zpěvy mění s ročními dobami, s dny, měsíci? Proč barvy kostelních rouch se mění více než doba? . . . Guinehochet poklekal, vztyčoval se, smekal kápi a zase ji stahoval na oči jak viděl, že dělají kolem něho, aniž chápal, co dělal, liturgie plane rudis, a pln jsa strachu, že bezděky uráží některou nebeskou osobnost. Zkrátka, dělal všechno naopak, contra pilum omnia fa-

ciebat, klekal, když měl zůstat státi, vstával, měl-li si sednouti, a svou neschopností jen obřady sesměšňoval, perturbabat ordines et nonnunquam omnium risus inepte movebat. A to tak, že jednoho dne zavolal si ho převor a pravil mu:

— Guinehochete, milý synu, příště nechod' do kaple, když se budou zpívat hodinky, neboť se nesluší, aby chybou jednoho všichni byli roztržiti, ne omnes unius culpa in distractionem inclinati sint.

Intimo corde dotens, zkormoucený až do dna srdce, chudák bratr musel se zdržeti od hodinek, a čekati, až mnichové z kaple vyjdou, aby i on se tam dostal. A tu šel pokorně a padl na tvář před Naši Paní, želeje srdečně, že ji nemůže uctiti nějakou krásnou modlitbou v latině, laude formosa.

— Paní milostivá, Bohorodičko, pravil k ní jednoho dne, odpusť mé nevědomosti. Nikdy v mých dětských letech učitel mne neučil ohýbatí jazyk ve škole. Umím jen točiti svým tělem. Ah! rač' přijmouti dar toho, čemu mne náhoda vyučila.

A hned vykasal si sukni, zkroutil košili kolem svých beder, a jal se točiti, poskakovati, metati kozelce, a nezastavoval se než aby volal k Panně mezi dvěma skoky:

— Paní Boží, to je skok královny! Paní Boží, skok Pikardský!

Monachus quidam conspexit, mnich jeden, jdou-

cí mimo, to zpozoroval. Attonitus stetit in illico ad Priorem cucurrit, všecek ohromen se zastavil a pak běžel k převorovi.

Haud dubitans Prior diabolicum ingenium Guinehochati mentem occupasse, ad capellam pertinavit; převor nepochybuje, že zlý duch se zmocnil Guinehocheta, odebral se bez prodlení do kaple, a polootevřenými dveřmi uzřel, že si vedl, jak to dělával na náměstí, sicut in foro. Mirificum repente dedit sattu petauristarius, a hle, kejklíř pojednou udělal skok tak zázračné výšky, atque statim gradibus altaris recidebat exanimis, až padl bezduch na stupně oltáře. Virgo autem suavissima historionem inclinabat, ale tu se Panna velmi něžně sklonila k šaškovi et serica tenue frigus aestuanti ventilavit, a svým hedvábným šatem ho ovívala.

Quo viso recessit Prior miratione refertus, což když viděl převor, utajil dech a opatrně se vzdálil, srdce maje plné podivu a rozhodnut pro příště stavěti méně vysoko vědění.

A to jest morálka této povídky.

Po pravdě ji však dokončíme. Neboť téhož dne Guinehochet vypustil duši.

Pohřbili ho pak s největšími počtami na hřbitově kláštera, cum splendidis muneribus in cemaeterio sepultus est.

JOSEF MACH

H U D B A

Nechápu antiku ni krásu renesanční,
má duše není deska resonanční,
jež chvěje se při skladbě klasické.
K pojetí správnému vždy schází mi kus notný.
Zvláště v hudbě naprosto jsem negramotný,
a měřítko mé není kritické.

Však hudbu rád mám. Jejím vlnobitím
rád dám se nésti. Cít mám, a tož cítím,
když kol mne tryská tónů ohňostroj.
Je rozkoš to a zároveň je boľ to,
když housle lkají forte ma non molto,
neb nokturno když kvílí na hoboje.

Rád světlo hudby mám a rád mám její stíny,
mne dojme crescendo, mne dojme Paganini,
střemhlav se vrhám v příval orchestru.
Když zazní vzlykot zádumčivých sonat
jak děcka hlas, jež náchylné je stonat,
své vzpomínky v ten souzvuk rozestru.

Když slyším serenádu, vidím stoupat
z těch zvuků vůni prvních jarních poupat,
andante lásky, sladkou bizarnost.
Roh lesní volá, křísí žal i radost,
na rozloučenou usmívá se mladost,
a večer šumí: marnost nad marnost.

V cval dá se krev, jež sládlá v měkké něze,
když nesmrtelnost zahřmí v marseillaise,
zapalující blesky v povětrí.

Ta píseň prapor jest, jenž nad proud času vlaje,
nad brány vítězné i přes dobyté kraje,
i když je v celém světě bezvětrí.

A slzet nemohu, ač též jsem pláče schopen,
když pochod jása smuteční, v němž Chopin
slib velkolepý slavně pronáší,
že věčně žijem přes prostor a dobu
a k štěstí že nás vede stínem hrobu
ukolébavka smrti nejkrasší.

Rád hudbu mám, ač slyším nekriticky,
a v podstatě duch nejsem estetický,
a zřídka jen vím, kde je správný směr.
Rád život mám, klid jeho, nepokoje,
vzrůstání, zmar a osudy a boje,
však nejvíc mlčenlivou hudbu sfér.

LÉON OLLÉ-LAPRUNE

NÁBOŽENSTVÍ

Náboženství je podstatně svazek, svazek lidí s Bohem, svazek lidí s lidmi: je společenství (obcování), společenství s Bohem, společenství lidí mezi sebou; jest láska. A láska, jdoucí až na konec, až na dno, až do nejvyšší oblasti, majíc Boha předmětem svrchovaným a jsouc podstatně úkonem duše, sjednocujíc duše a sjednocujíc je v Bohu, skrze Boha, s Bohem, láska má ráz náboženský, dosah náboženský.

Hledisko lásky, jež nás povzneslo nad hledisko přesně mravní, stává se hlediskem náboženským.

Ale jakmile promluvíme o náboženství, vstupujeme do nových úvah. Náboženství vskutku, jež jest svazek, jež jest láska, zakládá nejprve mezi člověkem a Bohem vztah, který ani věda, ani filosofie, ani pouhá morálka nemohou ustanoviti. Třeba nechati slovům jejich smysl určitý a odlišující. Mluvití o náboženství, to neznamená mluvití o vědě, o filosofii a morálce toliko pod jiným jménem, toť mluvití o něčem jiném.

Náboženství, přirovnané k pouhé morálce, k morální vědě, k morální filosofii, jeví se jako proti

nim nemluvící, jim neodporující, nýbrž mluvící více a lépe.

Má o Bohu a člověku pohled hlubší a živější. Vidí v Bohu lépe všemohoucnost, dobrotu, svatost, vidí to více do základů, a jako něco reálnějšího, konkrétnějšího, živoucnějšího. V člověku pak vidí lépe **hřích**: poznává hlouběji jeho hrůzu, jeho ošklivost. Má to, co žádná morálka mítí nemůže: nalézáme v náboženství **očistění, odpykání, oběť** v doslovném smyslu slova, s **posvěcováním**, jež odděluje lidi a věci, vyjímá je ze spousty, uchovává je: proč? proto, aby je zaslavilo Bohu: vše to konec konců směřuje k tomu, aby usmířilo hříšného člověka s Bohem a s Ním ho sjednotilo.

A odtud náboženství sjednocuje lidi mezi sebou, jak to nezmohá pouhá morálka. Má slavnosti ve vlastním smyslu, slavnosti na počest Božstva, jež stále zblížují lidi, jež stále zřizují mezi lidmi jednomyslnost intelektuální, morální, jež působí, že souhlasně myslí, modlí se, mluví, zpívají, spolu kráčejí. Jsou to průvody, posvátné **theorie**, chory, hostiny, společné účastenství na téže oběti.

A pak, náboženství přináší bolestem vnitřnější útěchu, než může morálka nebo filosofie.

Konečně dává duši sílu, jejíhož tajemství nemají ani morálka, ani filosofie. V Křesťanství tato

síla se jmenuje **milost**: výborné jméno, jež značí podivuhodně její sladkost a moc, jakož i původ v přehojném vylévání se božské dobrotivosti. Vlastní význam slova **milost** lze viděti až v jazyku křesťanském. Je podstatou náboženství, že posiluje, že jde až k duši, až k nejvnitřnějšímu chtění, aby do něho vhánělo sílu. Je bezbožnou modlitba básníková, řkoucího Jupiterovi: Dej mi život, dej mi bohatství; co se týká rovnodušnosti, tu si opatřím sám:

*Det vitam, det opes: aequum mi animum ipse parabo.*¹

Duše bohabojná žádá od Boha sílu chtění, sílu milování, sílu duše; a v starém Homerovi Pallas daří duchy moudrostí, dobrou myšlenkou, dobrou vůlí. Taktéž Pindar velebí božskou přízeň, kterou rozkvétá v srdci smrtelníků moudrost a genius.²

Nuže, náboženství, aby očišťovalo, aby posvěcovalo, aby také posilovalo, utíká se k **ritům**. K svým duchovním a božským cílům používá věcí hmotných. Zařikávání a kouzelné formule jsou padělký jeho ritů. Tolik jest pravda, že člověk se nemůže obejít bez náboženství! Když se domnívá, že se ho zříká, nahrazuje je pověrou, a naše učené století nedělá v tom výjimku, ne-

1 Horác, I. Epištola XVIII, 107.

2 *Olympíky*, X, 10.; Ek Theou d'anèr sophais anthei prapidessin omofous.

boť spiritismus a okultismus v něm kvetou neobyčejným způsobem.

Konečně vlastní každému náboženství je to, že má **kněze**: člověka, ale člověka, který mluví jménem Boha, od Boha, a který mluví k Bohu. To jest jediné, to jest prazvláštní.

Shrňte všechny tyto znaky: uvidíte, že náboženství všechno usmíruje, harmonisuje, sjednocuje, vnějšek i vnitro, neviditelné i viditelné, duchovní a hmotné, osobnost a společnost, a to proto, že usmíruje, harmonisuje, sjednocuje božské a lidské způsobem, který jen jemu náleží.

A tak »ze všech našich citů láska spojuje v sobě dále všechny naše vášně«. V Bohu jest svrchovaný a dokonalý předmět, »v němž se spojuje každá naše láska«, ne však takovým způsobem, »aby už jí nezbylo pro lidi«; zcela naopak: »kdo nemiluje Boha, miluje jen sebe. Abychom milovali bližního jako sebe, třeba dříve vyjítí ze sebe sama, a milovati Boha více než sebe. Láska, jednou připojená k tomuto prameni, rozlévá se stejně na bližního.«

Tato slova (skoro všechna vypůjčená od Bosueta¹⁾) shrnují dosti tento zákon lásky, jenž pojímá, jenž dokonává, jenž vysvětluje řád pouhé morality a při tom jej předstihuje, jenž pak nad to jest již sám náboženstvím.

¹ *Méditations sur l'Évangile*, la dernière semaine du Sauveur, 42. et 47. jours.

Náboženství tedy jest podstatně svazek: svazek člověka s Bohem, svazek lidí s lidmi skrze Boha, pro Boha. A protože jest podstatně svazek s Bohem, má moc očistnou, to jsme viděli, moc útěchy, moc posilovati, moc sjednocující, ba, odvažme se to říci, moc zbožšťující, **deifikující**: člověku, který položil hříchem něco mezi sebe a Boha, ukazuje, jak sám Bůh mu nabízí zprostředkování smíru; člověku, který trpí, ukazuje Boha, jak on sám ho potěšuje; člověku, jenž pociťuje svou slabost, ukazuje, jak sám Bůh sdílí všemu tajemnou a vyšší sílu; člověku konečně, který dychtivě chce poznati Boha, radovati se z Boha, mítí Boha nějakým způsobem, ukazuje, jak sám Bůh podněcuje, oživuje, uspokojuje tuto ctižádost a kterak se sjednocuje s těmi, kdož ho milují, a to způsobem, který přesahuje všechna naše ponětí.

Život podle náboženství jest podstatně vyšší člověku, předčí nad něj, **kreítoon è kat' anthropon**¹, protože záleží právě v intimním, živoucím, osobním vztahu mezi člověkem a Bohem. Z toho plyne, že hledisko náboženské jest rozhodně nejúplnější, nejharmoničtější, jakož i nejvyšší. V něm konečně jest nám hledati a nalézti poslední slovo lidského života.

¹ To právě řekl Aristoteles o životě podle *nous* neboli životě rozjímavém nebo o čistě myšlence, do nichž vkládal nejvyšší blaženost. *Eth. Nic.* X, VII, 1177b 26.

Ale všimněme si toho dobře, pouhá úvaha o tomto vyšším životě vede nás za hranice čisté (pouhé, jen a jen) filosofie. Kdo mluví o náboženství, neví, co praví, jestliže to, co jmenuje náboženstvím, není v jeho očích než jakousi formou filosofie. Užívá tohoto vznešeného slova na slepo, bláznivě. Účinnost toho, co jsme právě pověděli, neplyne z pouhé filosofie, není to totiž čistý výsledek činnosti samého člověka, užívajícího svého rozumu. Je to jiného řádu, a nadpřirozené. Prostředky naší přirozenosti rozumné a morální nestačí na to, aby vysvětlily tento vyšší život, toto svrchované uspokojení, dávané našim nejhlubším potřebám. Náboženství, jež všechno to do nás vkládá, od nás nepochází. Poněvadž cílem jeho jest více než přirozené spojení s Bohem, tu také od Boha bere počátek, a to způsobem více než přirozeným. Kdo řekne náboženství, mluví o **nadpřirozeném** působení na nás; působení to jest vnitřní, působení to jest vnější. A toto působení má ještě tu zvláštnost, že jest jistým způsobem vázáno na znameňní smyslová (sensibilní, smyslům patrná), na prostředky vnější: náboženství se neobejde bez ritů, bez obřadů a bez konání. Konečně ve svém původu předpokládá autoritu, a autoritu božskou ve svém prameni: Boha, nikoliv prostě původce přírody, rozumu, vědomí, nýbrž Boha,

který sám odhaluje závoje, jež zakrývají jeho život, Boha, vyprávějícího o vlastním životě to, co chce o něm ukázat. **Zjevení**, jež se přenáší lidmi, kteří jsou jeho skladníky, autoritu viditelnou, autoritu živoucí a mluvící, to ještě jest podstatou náboženství. A ve všem tom se ukazuje vesměs svazkem: svazkem s přírodou i hmotnou, jíž používá a kterou posvěcuje, svazkem lidí s lidmi, protože zřizuje obcování duchů, srdcí, duší a viditelnou společnost; zvláště osobním svazkem s Bohem, k němuž všechno vztahuje, s ním spojuje duše očištěné, potěšované, posilované, osvěcované, posvěcované, ba třeba říci zbožšťované.

Takové je tedy náboženství ve své podstatě, ve své čisté ideji, a také náboženství realizované, náboženství řečené pozitivní.

Z franč. J. F.

Pavla Groggerová / **Básnířka alpských zemí**

Co nám podává taková Pavla Groggerová, není krajinské umění ve starém, až do slabošství zúženém smyslu. Jest to spíše jako dílo Sleza na Hermanna Stehra, Franka Leona Weismantela, Meklenburčana Bedřicha Griese nebo Arnošta Wiecherta z Východních Prus, krajinské básnění, jež vyrostlo stejně z prostorové stísněnosti jako z bezedné hloubky rázu nějaké krajiny, ale jest nad to ještě uměním, které náleží anebo bude náležeti celému světu, světovou literaturou ze znovu procitlého ducha pravé, z lidu zrozené básnické tvorby. »Grimmingtor« Pavly Groggerové, první a soudíc podle rozšíření až dosud nejúspěšnější kniha této básnířky, jest vynikajícím příkladem tohoto vznešeného, neliterárního, čistě básnického způsobu, který právě těmito svými vlastnostmi podmaňuje velké množství vážnějšího čtenářstva. Po o nom široce plynoucím eposu v prose o »Grimmingtoru«, po oné symfonii staroštýrského venkovského života, po níž bude brzy následovati druhá vnějším i vnitřním rozsahem neméně závažná a kromě několika her a »Podobenství o tkadleně«, tomto krásném holdu básnířce Enrice von Handel Mazzetti, uveřejnila Pavla Groggerová toliko čtyři, ale za to tím významnější knihy. Tyrolská legenda »Sternsinger«, čtyři povídky ve svazku, který začíná »Loupež-

nickou legendou« a končí jemnou povídkou »Rabenknäblein«, jakož i poslední epické aílo, totiž povídku »Der Lobenstock«, jejíž děj se zase odehrává v severozápadním štyrském kraji mezi Schladmingem a Ansee, v rodném kraji básniřčině a pak s největším úspěchem hraná »Svatba v Gstattu« jsou dokumenty uměleckého růstu a onoho pokračujícího zvnitřnění, se kterým se setkáváme v nepřilíš četných básních Pavly Groggerové, které náležejí k nejkrásnějším básním německé lyriky. Ojedinelé kramářské ouše kritiků pozdvihující svatoušsky svůj zrak vznesly proti Pavle Groggerové výtku, že v jejím básnickém díle říše milostí jest zatlačována věcmi přírody a nebe zemí, čímž prokázali jen svou hluchotu vůči něžným andělským hláskům její nezviklatelné náboženskosti, která připomíná pravou zbožnost našich předků. Postavili její věrnost skutečnosti, její nesentimentální, jakoukoliv lživou romantiku odmítající způsob její vyprávěčské tvorby do jedné řady s nezdravým naturalismem včerejška. Byli slepí vůči jasu proměnění, který zde zalévá všecken realismus. I v té nejchmurnější povídce Pavly Groggerové, v epickém dřevorytu »Loupežnické legendy« jsou věci pozemské podivuhodně přezářeny milostí božského milosrdenství. — Tvrdá hrouda života a křehký nebeský květ víry nejsou si nikde tak sestersky blízko jako v díle této německé, této rakouské básniřky.

Z němč. Otilie Pastorová

Zneužívání jistého slova

Běží o slovo inteligence.

Všichni naši čtenáři zjistili, že když člověk jest velmi učený nebo velmi v nějakém oboru vzdělaný, nebo velmi skvělý, nebo velmi výmluvný, nebo ještě obdařený skutečnou mocí tvůrčí, romanopisce nebo dramaturga, svět o něm říká jako automaticky: »Je to člověk velmi inteligentní.« Nuže jest jasno, že může míti všechny tyto ctnosti a býti velmi málo inteligentní, je-li inteligencí schopnost chápati reality, rozeznávat ideje, je-li to úsudek, duch kritický.

Nemusí tomu vždy tak býti, aby byl někdo vzdělaný a málo inteligentní, ale bývá to. Kultura jest okrášlení ducha a nezahrnuje se žádnou osudovostí, abychom byli uschopněni tvořiti řádný úsudek nějaké hodnoty o té neb oné otázce, jež se vymyká z rámců školy. Známe všichni lidí, silně opatřené nábytky vzdělanosti, kteří před některou otázkou tohoto druhu neumějí než recitovati, čemu se naučili ve školách. Co se však méně poznává, toť to, že člověk může býti málo kultivovaný a velmi inteligentní. To se vidí často u jistých žen, jež byly provdány velmi mladé a ihned zabrány péčí o dům a hospodářství: dostalo se jim málo kultury a přece jsou pozoruhodny svou schopností chápati věci často velmi nesnadné, jakož i osobitostí svého úsudku. Ba odvažují se často tázati, zda jejich chápavosti neprospívá snad právě to, že nebyly zatíženy větší dávkou kultury, čímž jsou osvobozeny od předsudků . . .

Ale zanechme podvratného mluvení. Zajímavé je to, že tyto osoby jsou obyčejně málo hrdé na svou inteligenci a velmi se hanbí nad tím, že se jim nedostalo školského vzdělání.

Kolikrát, když jsem podotkl jedné z nich, jak její úsudek jest podivuhodný svou pronikavostí, správností, inteligencí, dostalo se mi této melancholické odpovědi: »Ano, ale nemám vzdělání!« Na to pokoušel jsem se jí dokázati, že opakovat, čemu jsme se naučili ve škole, jest snadnější než mítí osobní a správný názor na spletitou situaci. Nepodařilo se mi její smutek rozptýliti . . .

Dobrým příkladem přehmatu, o němž mluvíme, jest **Clorinda**. Oplývá nesmírnou čtveračivostí, čertící se živostí, hbitými a trefnými odpověďmi. A lidé volají: »Jak jest inteligentní!« Nuže, jest neschopna prohloubiti sebe menší myšlenku, snéstí sebe nepatrnější úvahu. Její duch jest obecně falešný, právě proto, že jest jen plný živosti. Proč se nespokojujeme menším měřítkem a neřekneme o ní: »Jak je zábavná!«?

Jiným příkladem jsou velmi často umělečtí tvůrcové. Jakoby to, když někdo umí sehráti nějakou osobnost nebo mistrovskou rukou zobraziti nějaký pathetický výjev, nemohlo býti spolu s naprostou nechápavostí mnohých problémů! Což nebýváš, milý čtenáři, v podivu nad myšlenkovou bídou toho neb onoho »znamenitého« tvůrce románu nebo divadla — básně — když pojednává o některé politické nebo sociální otázce, ano i často o otázce literární? Vzpomínám si na jedno dílo Tolstojovo, jež se nazývá:

Co je to umění? Možno si pomyslití stránky dětinštější myšlenky? A romanopisce většího než Tolstoj?

Jest jedna definice inteligence, podle níž by se zdál přirozeným tento nedostatek u jistých velkých tvůrců. Intelligence, tak to bylo řečeno, je schopnost chápatí to, co jest nám antipatické. Nuže, velcí tvůrcové, zcela posedlí svým hlediskem, jsou neschopní zaujati jiné, a snad právě proto jsou velkými tvůrci. Avšak dobře rozumějte. Není-li velký romanopisec nezbytně člověkem inteligentním, není tím nijak vyloučeno, aby jím nebyl. Meredith, slavný spisovatel anglický, jest jím natolik, že možno, jak se stalo, z jeho románů vybrati celá florilegia jeho ducha, a navázati celé snopky silných myšlenek. Také se ukázalo, že apoštolové demokracie, i takový Victor Hugo, byli ve svých kázáních málo inteligentní. Mně osobně se zdá, že to není funkce tvůrčích spisovatelů, ani umělců. To proto, že tady neběží o to, aby se chápalo, co jest, nýbrž že takoví apoštolové chtějí vytvoriti, co má býti, v čemž každý člověk má vlastně málo zkušenosti. Mají moc strhovati davy, ale za chvíli nevědí sami, kam to všechno poběží. Podle Marxe nemá velké hodnoty svět pochopiti, neboť záleží na tom, aby byl změněn. Řeknete mi: »Vždyť k tomu, aby se svět změnil, je třeba jej pochopiti, věděti, co může sněsti.« Kdo takto mluví, nezná apoštola. Ten nežije v relativnu, nýbrž v absolutnu: nehlásá možné, hlásá nemožné. A právě tím snad něčeho dosáhne. Budete-li od takových požadovati inteligenci, totiž

přijetí relativna a nějakého chytrého řešení, tu podáte důkaz vlastního nedostatku inteligence. Jest jistý druh lidí, o nichž by se zdálo, že můžeme s veškerou jistotou tvrditi, že jest inteligentní. Říká se mu učenec. Nuže, i tady ještě často se zklamete. Já sám za sebe žasl jsem, když při některých pověstných »aférách« viděl jsem tyto učence, kteří ve své laboratoři vyznamenávají se podivuhodnou intelektuální kázní a cvičeností, jak jsou zabeďněni, jak zcela postrádají ducha kritického a jsou náchylni věřiti nejpotvornějším výmyslům, zvláště když běží o politiku. Jistě ani nemusím jmenovati onoho amerického biologa, všeobecně obdivovaného pro jeho smysl a jasnost v složitostech problémů jeho odboru, jenž působí dojmem školáčka první třídy, když opustí laboratoř a plete se do věcí sociálních. To je přímo zdvojení individua, jež opravdu zasluhuje zcela zvláštního studia. Takto se osud často předává, když rozdává jednomu každému karty. Jeví se to arcí hlavně ve světě. I táži se na konec, zda to není celkem velmi dobré zařízení. Neboť tážati se, jak to činí soudcové, děkani na visitacích, inspektoři při svých vzácných návštěvách školy, vážiti všechna slova, zkoumati bedlivě všechna proč a proto, zdržovati se jakéhokoliv tvrzení při neurčitých návštěvách, toť povinností filosofa v jeho jizbě. Takového něco, to by byla smrt salonů společnosti a roztomilých besed a hovorů, jejichž obraz vyryl Vulkán na pás Venušin. Filosof byl by první, jenž by toho litoval.

Podle franc. Juliána Bendy J. F.

NOVÁ „ČESKÁ BIBLÉ“

Jaroslav Durych: **Z růže kvítek vykvet nám.** Příběhy novozákonní pro mládež.

Ivan Olbracht: **Biblické příběhy.** Starý zákon pro mládež.

Obojí na stejném formátě a v stejné úpravě v Melantrichu s obrazy Gustava Doré.

Nakladatelský reklamní pozoun hlásá na záložkách obalů: »Durych vytvořil samostatné umělecké dílo, které ve své monumentální prostotě bude hodnoceno jako projev velké umělecké zdrženlivosti a kázně.«

Přečetl jsem knihu velmi pozorně, ale nijak nemohu přiznati, že by to bylo umělecké dílo. V celé knize jsem nenašel příběhu, jehož by se byl Durych zmocnil básnickou divinací a ukázal nám tak nově jeho hloubku a krásu. Či snad v tom právě má záležeti ta umělecká zdrženlivost a kázeň? Ani nemyslím. Durych chtěl pravděpodobně sestaviti nějakou novou, lepší biblickou dějepravu. A nebyl to špatný nápad, doplniti pro mládež stručné údaje Evangelii některými podrobnostmi z vidění Anny Kateřiny Emmerichové. Tato vidění jsou s Písmem v takové konkordanci, že to lze učiniti bez rozpaků. Jinak kniha svému nábožensko výchovnému účelu nevyhovuje. V tom staré dějepravy lépe vyhovovaly. Smyslem takové dějepravy jest sice přede-

vším podání dějů, ale výběr a podání má mládež zároveň předvésti všechny podstatné děje Zjevení Nového Zákona, a to tak, aby tu stály ve své skutečné závažnosti a platnosti a v náležitém vzájemném poměru a souhře, věrně tak, jak nám je předvádějí Evangelia. Nesmírná důležitost této věci nám vysvitne, když uvážíme, že mluvou těchto příběhů Bůh sám poprvé promlouvá svým Slovem do vnímavé duše dítěte a že tato mluva bývá u velké většiny lidí pro svou bezprostřednost tím nejhlubším a nejtrvalejším. Pozdější výuka systematická (katechismus) nebývá už tak trvalá, a její úspěch jest ostatně na předchozí výuce velmi závislý. Touto první mluvou v podobě příběhů ukládá se tedy do duše dítěte poklad a zdroj náboženského vědění pro celý život. U velké většiny lidí přistupuje k této základní výuce už jen nedělní čtení Evangelia v kostele a kázání, které už jen obnovuje, doplňuje a prohlubuje. Jest tedy velmi důležité, jak taková dějeprava jest sestavena. V Durychově zpracování jest takřka základním tónem boj proti farizeům a zákonníkům. Jest sice pravda, že tento boj nalézáme téměř na každé stránce Evangelii, ale všude jde s ním a nad ním stojí Radostná Zvěst. Přílišným zvýšením tohoto boje jsou pak jaksi do pozadí zatlačena vlastní tajemství víry. Ne že by tam nebyla předvedena, ale nestojí tam už ve své plnosti, bohatství a moci. To platí též zejména o všem tom, co vlastně zakládá Nový Zákon,

o tom skutečně novém, co Kristus přinesl, onen svět úplně nových realit a hodnot, nového nazírání, který jediné odůvodňuje, proč říkáme »před Kristem« a »po Kristu«. Tyto poslední věci jsou někdy i opomíjeny, snad proto, že s hlediska rozumového jeví se pro mládež ne- snadnými k pochopení. Rozumové stanovisko není ovšem v duchovních věcech směrodatné, nýbrž hledisko duchovní. Stojíme-li na stanovisku duchovním (kteréž jest rozumné, třebaš ne- bylo rozumové), vidíme, že i my dospělí chápeme Slovo Boží jen nedokonale, více či méně, výše či níže, a to podle své míry a podle toho, jak Slovo přijmeme. Ale Slovo Boží nejsou jen posvátné děje, nauka, zákon a proroctví, nýbrž zároveň též živá moc, která v člověku působí a jejíž působení v člověku není vázáno tolik na pochopení (vždy více či méně nedokonalé), ja- ko spíše na přijetí; na víru, na úctu a ochotu a uprázdněnost, s jakou je člověk přijímá.

*

Durychova dějeprava se skládá z textů přejatých namnoze doslova z rozličných znění českého překladu Evangelii, tu a tam zkrácených a tu a tam doplněných podrobnějšími vylíčeními vzatými z vidění Anny Kateřiny Emmerichové. Tato základní látka jest ovšem, někde jen málo, někde hojněji a někde více nežli je žádoucí. protkána Durychovými rozumy či výklady. Z těch nám nejlépe vysvitne Durychovo stanovi-

sko, které nám zároveň vysvětlí, v čem mají svůj původ svrchu vytčené vady.

Uvedu některé věci.

Hned na začátku při líčení výjevu Abrahama s Izákem na hoře Moria vsune se tam Durychovi toto: »Bůh pohlížel na to z nebe velmi pozorně. **Nežádal od Abrahama nic zadarmo.**«

Ze Zvěstování udělal Durych jakýsi rozvláčný divadelní výjev. Zabralo by příliš místa, kdybych jej chtěl zde rozbírat. Přečtěte si ten výjev u Svatého Lukáše, potom krátké líčení Emmerichové a pak to porovnejte s vylíčením Durychovým. Všimněte si zvláště těch rozumů, jimiž jest to rozbito. Podrobnost o závoji Svaté Panny, která jest u Emmerichové zcela diskretně a nenápadně uvedena, Durych zbytečně vyzdvihl, takže zde působí spíše jako divadelní efekt. Kromě toho jsou tam též věty, o nichž můžete bezpečně říci, že tam byly vsunuty načisto zbytečně, jen tak, »aby se něco řeklo.« Na př.: „»Aj počneš v životě, a porodíš Syna, a nazveš jméno jeho Ježíš.« **O tom bylo třeba přemýšletí. Ale už mluvil dále:** »Tenť bude veliký atd.«”

Pošramocen jest též výjev nalezení dvanáctiletého Ježíše v chrámě, „»I Maria se divila a radovala se z toho. Ale pro přestálý strach řekla: »Synu, proč jsi nám tak učinil? Hle, otec tvůj i já s bolestí hledali jsme tebe!«” Hned na to podotkne Durych: **On však za to nemohl.** Po takové větě vám zhasnou všechna světla a z ta-

jemné konfrontace Matky se Synem zbude jen zcela obyčejný příběh, za který nikdo nemůže. Nebo uzdravení malomocného. „»Viz, abys žádnému o tom nic nepravil! Ale jdi, ukaž se kněžím a na svědectví za očištění své obětuj dar, jak přikázal Mojžíš!«

Uzdravil-li se malomocný, což se stávalo velmi zřídka, nesměl dříve mezi jiné lidi, dokud neměl od kněží vsvědčení, že je zdrav. **I chtěl se ho takto zbavití, aby o něm nerozkřikoval, že ho uzdravil.**”

Ve výjevu v zahradě Gethsemanské jest toto: „»Otče můj, jestli možno, odejmi ode mne tento kalich!« Tu se vzpamatoval a **pokorně opravil svou prosbu:** »Ale ne jak já chci«, pravil, »ale jak Ty chceš!«”

Emmerichová má: »Pak se ale trochu vzpamatoval a pravil: »Ale ne jak já chci, ale jak Ty.« Durych si odtamtud vzal to »vzpamatování« a přidal si tu »pokornou opravu«, ač další text v Emmerichové přímo vylučuje takový dohad, nehledě ani k jeho nesmyslnosti. Spasitel ve své bolesti a skleslosti se vztyčuje, aby takřka slavnostně osvědčil jednotu své vůle s vůlí Otcovou, a Durych to označí jako nějakou přikrčenou »pokornou opravu«!

Uvedené věci postačí, doufám, aby bylo zjevno, že Durychovo hledisko jest čímsi pokaženo. Kdekoliv Durych utrousí nějaký ten svůj rozum, Slova Božího jako by ubývalo. Asi proto, že tyto rozumy jdou ponejvíce jen z rozumu a že v nich

není plného, abych tak řekl vášnivého zaujetí pro věc. Odtud asi také ten chladný dojem, který vane z některých částí knihy.

Olbrachtovo zpracování Starého Zákona jest naproti tomu podstatně jiné. I tam jsou některé neúměrnosti či závady, jako tam na začátku ti obři, kteří vstupovali v manželství s lidmi, anebo ten »synáček« a to »zviřátko« ve výjevu Abrahama s Izákem na hoře Moria. Ale jinak jsou příběhy velmi živé a postavy v nich mohutně vystupují, takže třebaš to znáte, čtete to takřka jedním dechem. Nikde tam není ubíráno ani na lidské velikosti ani na posvátné hloubce a všechno to tam dobře spolu hraje. To bude mládež jistě čísti s požitkem i prospěchem. Podivuhodné jest zejména, jak Olbracht ovládá biblickou mluvu a jak jeho krásná čeština jest s touto mluvou sesnoubena. Tuto jednotu umožnilo Olbrachtovi jedině vroucí zaujetí tou věcí a pak jeho umění. Ani on si zřejmě nevytkl žádného náročného uměleckého cíle, nýbrž chtěl pouze zpracovati Starý Zákon pro mládež a tedy udělati knihu především užitkovou, ale umělce při tom nezapřel ani nezradil. Jeho vypravování, ač jest co do slovního znění mnohem volnější nežli Durychovo, jest mnohem jednodušší a působí dojmem souvislého vyprávění biblického.

Obě knihy jsou vyzdobeny ilustracemi Gustava Doré, otištěnými patrně ze starých štočků, vypůjčených či koupených od Ottů. Ilustrace mají

příliš úzké orámování, takže náležitě nevynikají. K některým výjevům Durychova zpracování, zejména, kde použil podrobností z vidění Emmerichové, se vůbec nehodí. Jinak jest dost smutné, že si vydavatelstvo nedovedlo k této »české bibli« opatřiti také české ilustrace. Jestliže se ovšem nikdo nenašel, kdo by v tomto ohledu u nás »vzdělával Písmo«, pak jest to ještě smutnější.

*

Věcí pro sebe jest, jak tyto dvě knihy byly prezentovány české veřejnosti. V novinách (i t. zv. katolických) mluvilo se o nové »české bibli«, »moderním zpracování bible«, všechno jen v ten smysl, aby v nezkušeném čtenáři bylo vzbuzeno přesvědčení, že koupí-li si tyto dvě knihy, bude mít bibli aneb aspoň rovnocennou náhradu, anebo spíše ještě něco lepšího, totiž »moderní bibli«. Nejvíce se ovšem vyznamenal už na počátku zmíněný reklamní robot »Melantricha«, jehož sentimentální vlastenecké rouhání jest vytištěno na záložkách obalů. Praví tam mezi jiným: **»Tuto knihu nebude zajisté číst jen mládež, protože pro každého tu bude pramen živého slova, živého příkladu a živé víry. Bez ohledu na vyznání náboženské najdeme všichni (bylo vytištěno 10.000) v tomto vypravování kus vlastní své bytosti, kus vlastního utrpení, které vykupujeme (! ! !) láskou ke své Svaté Zemi — k společné drahé vlasti. Jako by byl Kristus mezi námi, jako by kráčel po českých lukách, jako**

by se zjevoval českou legendou a přibližoval se na dosah českého člověka.« Končí to slovy: »Je to čtení pro malé i velké o největším projevu lidské osobnosti (! ! !) v dějinách. Kniha vzrušující, mohutný lept z dob, kdy lidstvu zasvitlo světlo víry v lidskost (! ! !) a lepší budoucnost člověčenstva. Neuváděl bych těchto pomatečných výlevů, dělaných ostatně na zakázku, kdyby názory tam tlumočené nebyly zároveň skutečně názory t. zv. »české inteligence«, počínajíc oním políčkem ve tvář Věčné Pravdy, obsaženém ve slovech »bez ohledu na vyznání náboženské«, až po ten »největší projev lidské osobnosti v dějinách« a onu »víru v lidskost«, jež jest věrou buržoy ve vlastním božství. Uvádím je jen jako doklad, že tato »česká inteligence«, která zpusťovala národ a připravila ho o jeho nejvyšší statky, se docela ničemu nenaučila a docela nic nepochopila. Aby se nemusely vyvozovat opravdové důsledky, všechno se pohodlně shrnuło do několika »národních pouťí«, při nichž se nelze vyzpovídat, ježto tam připadne jeden zpovědník na 20.000 lidí, a pak v onu »svatováclavskou tradici«, o níž nikdo neví, kde jest a co to jest. Aby se však přece nějak ukázala a hlavně zužitkovala (neboť nač ji pak máme?) vydá se nová »česká bible«. Hladový vlk dostal sousto s příslušnou uklidňující omáčkou, a mlsná koza může se dále beztravně potulovat a ožírat křehké výhonky, pokud ovšem kde jaké ještě vyrážejí.

František Pastor

UKŘIŽOVÁNÍ

RELIEF MARIE STRITZKOVÉ-FLORIANOVÉ

VEL. 41 x 42 cm, PRODÁVÁ SE VE DVOJÍM PROVEDENÍ: NA FRANCOUZSKÝ BRONZ PATINOVANÁ SÁDRA ZA 300 K, KOLOROVANÝ RELIEF ZA 350 K, VČETNĚ BALENÍ A POŠTOVNÉHO. OBJEDNÁVKY ADRESUJTE: OTTO STRITZKO, PRAHA XIX., DEJVICE, STARODRUŽINÍKŮ 18.